

Risico- en crisisbarometer najaar 2022

In opdracht van de Nationaal Coördinator
Terrorisbestrijding en Veiligheid (NCTV)

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/317

Datum

december 2022

Opdrachtgever

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV)

Auteurs

Suzanne Brookman
Gwendolyn van Straaten
Frank ten Doeschot

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting _____ **4**

1 Inleiding _____ **7**

1.1 Achtergrond en doel _____ 8

1.2 Uitvoering van het onderzoek en
onderzoeksverantwoording _____ 8

1.3 Presentatie van de cijfers _____ 9

**2 Vragen over vertrouwen in de overheid en over risico's en
dreigingen** _____ **11**

2.1 Vertrouwen in de overheid _____ 12

2.2 Zorgen over risico's en dreigingen nationale
veiligheid spontaan genoemd _____ 15

2.3 Ingeschatte waarschijnlijkheid risico's en
dreigingen _____ 17

2.4 Kennis risico's en dreigingen _____ 20

2.5 Ernst gebeurtenissen _____ 22

2.6 Zorgen over risico's en dreigingen _____ 27

2.7 Zorgen over eigen veiligheid en die van naasten
_____ 29

3 Voorbereiding op en handelen bij risico's _____ **31**

3.1 Opzoeken of ontvangen van informatie over
risico's en dreigingen _____ 32

3.2 Wel of geen actie ondernomen _____ 33

3.3 Waarom geen actie ondernomen _____ 34

3.4 Wel informatie opgezocht of ontvangen, maar
geen actie ondernomen _____ 35

3.5 Anderen helpen bij een ramp of crisis _____ 36

4 Rol overheid _____ **38**

4.1 Beoordeling inspanning overheid _____ 39

Samenvatting

Afname in vertrouwen in de overheid

Ruim de helft van de inwoners heeft helemaal geen tot weinig vertrouwen in de overheid. Het grootste deel hiervan heeft weinig vertrouwen in de overheid (37%). Het deel dat weinig tot helemaal geen vertrouwen heeft in de overheid is ook sterk toegenomen, van 40 naar 54 procent. Eén op de acht (12%) heeft (heel) veel vertrouwen in de overheid. Het aandeel inwoners dat (heel) veel vertrouwen in de overheid heeft is, ten opzichte van de voorjaarsmeting van 2022 afgenomen, van 19 naar 12 procent. Tussen de voorjaarsmeting van 2021 en de voorjaarsmeting van 2022 was het vertrouwen in de overheid juist stabiel en op het niveau van 2019. In 2020 was er een stijging in het vertrouwen zichtbaar.

Georganiseerde criminaliteit meest waarschijnlijk en toegenomen in waarschijnlijkheid

Tabel 0.1 laat voor de zeventien risico's en dreigingen een overzicht zien van de significante ontwikkelingen (positief/negatief) tussen de voorjaars- en najaarsmeting 2022 op vijf criteria: waarschijnlijkheid, ernst, zorgen maken, informatie zoeken en rol overheid. Voor elk criterium staat erbij vermeld wanneer een ontwikkeling positief dan wel negatief is. Het percentage tussen haakjes is het verschil tussen de twee metingen. De eerste kolom geeft de waarschijnlijkheid weer dat een risico of dreiging zich volgens inwoners voordoet. De gebeurtenissen zijn gesorteerd van een hoge naar een lage waarschijnlijkheid. In de najaarsmeting van de RCB ziet ongeveer driekwart van de inwoners georganiseerde criminaliteit (76%) en cyberdreigingen (73%) als (zeer) waarschijnlijk. Ten opzichte van de voorjaarsmeting zijn inwoners georganiseerde criminaliteit als waarschijnlijker gaan zien.

Op het vlak van cyberdreigingen zijn twee positieve ontwikkelingen te zien: een kleiner deel heeft cyberdreigingen in de top 5 gebeurtenissen staan waarover men zich zorgen maakt, en een kleiner deel van de inwoners zoekt hier ook informatie over op.

Negatieve ontwikkelingen op spanningen tussen bevolkingsgroepen en economische bedreigingen

Circa twee derde schat spanningen tussen bevolkingsgroepen (68%) en economische bedreigingen (66%) als (zeer) waarschijnlijk in. Deze twee gebeurtenissen kennen op alle aspecten in de tabel een negatieve ontwikkeling ten opzichte van de voorjaarsmeting. Inwoners zijn zowel de waarschijnlijkheid en de ernst van deze gebeurtenissen hoger in gaan schatten, een groter deel van de inwoners noemt deze gebeurtenissen in de top 5 zorgen. Men zoekt hier ook meer informatie over op en een groter percentage vindt dat de overheid te weinig doet om spanningen tussen bevolkingsgroepen en economische bedreigingen te voorkomen.

Inwoners maken zich veel zorgen om spanningen tussen bevolkingsgroepen en schatten eigen kennis hierover hoog in

De helft van de inwoners maakt zich zorgen over spanningen tussen bevolkingsgroepen. Twee derde maakt zich hierbij ook zorgen om de eigen veiligheid en die van hun familie en vrienden. Deze gebeurtenis staat op de tweede plek van gebeurtenissen waarover men zich zorgen maakt. Deze gebeurtenis stond in 2019 ook in de top 5 zorgen. Ook al maken inwoners zich veel zorgen om spanningen tussen bevolkingsgroepen, ze schatten de ernst voor de Nederlandse samenleving lager in dan bij gebeurtenissen zoals een stralingsongeval of cyberdreigingen. Inwoners schatten hun kennisniveau van spanningen tussen bevolkingsgroepen relatief hoog in. Ruim een derde zegt hier veel kennis over te hebben. Bij de andere risico's schat tussen de een derde en een vijfde zijn kennisniveau hoog in.

Stoppen van vitale processen: ernstiger en waarschijnlijker, meer zorgen en minder tevredenheid over rol overheid

Een derde van de inwoners ziet het stoppen van vitale processen als (zeer) waarschijnlijk. Deze gebeurtenis laat op vier van de vijf aspecten een negatieve ontwikkeling zien ten opzichte van de voorjaarsmeting. Inwoners zijn het stoppen van vitale processen waarschijnlijker en ernstiger gaan inschatten, dit komt vaker voor in de top 5 zorgen van inwoners en een groter deel van de inwoners vindt dat de overheid hier te weinig aan doet.

Inwoners denken dat het stoppen van vitale processen het meest ernstig is voor de Nederlandse samenleving. Acht op de tien schat dit zeer ernstig dan wel catastrofaal in voor de samenleving. In de voorgaande twee metingen stond de uitval van vitale processen ook op nummer één van de gebeurtenissen waarvan men de ernst hoog inschat. Met uitzondering van 2019, toen was dat terrorisme. Inwoners maken zich ook het meeste zorgen over het stoppen van vitale processen. Relatief gezien zijn inwoners zich hier meer zorgen over gaan maken in de periode 2019-voorjaar 2022. Drie op de tien maken zich zorgen om de eigen veiligheid en die van hun familie en vrienden. Bijna vier op de tien (38%) vindt dat de overheid te weinig doet om dit risico te voorkomen.

Klimaat gerelateerde gebeurtenissen minder waarschijnlijk

In vergelijking met de voorjaarsmeting zijn inwoners klimaat gerelateerde gebeurtenissen minder waarschijnlijk gaan vinden. Dit geldt voor natuurbranden, extreem weer en overstromingen.

Inwoners zijn gebeurtenissen ernstiger gaan inschatten

Het algemene beeld is dat inwoners gebeurtenissen ernstiger zijn gaan inschatten. Van zeven van de zeventien gebeurtenissen schatten inwoners in de najaarsmeting de ernst hoger in dan in de voorjaarsmeting.

Zeven op de tien ondernamen geen actie ter voorbereiding op risico's, idee dat men zelf geen actie kan ondernemen belangrijkste reden

Zeven op de tien inwoners hebben geen actie ondernomen om zo beter voorbereid te zijn op risico's en dreigingen, 23 procent ondernam wel actie. De belangrijkste reden om geen actie te ondernemen is het idee zelf geen actie te kunnen ondernemen (53%). Bijna een kwart (23%) vond het niet nodig om actie te ondernemen.

Acht op de tien inwoners heeft over één of meer van de zeventien gebeurtenissen informatie ontvangen of opgezocht. De inwoners die wel informatie hebben ontvangen of opgezocht, maar geen actie hebben ondernomen, geven hiervoor als belangrijkste reden dat de informatie hen niet aanmoedigt om actie te ondernemen.

Ruim de helft wil graag meer informatie over hoe ze tijdens een ramp anderen kunnen helpen

Ruim de helft van de inwoners zou graag meer informatie willen over hoe ze tijdens een ramp of crisis anderen kunnen helpen. Bijna een op de zes weet niet goed wat ze moeten doen en zouden hierdoor anderen niet helpen.

Kwart heeft vertrouwen in informatievoorziening van de overheid bij een ramp

Een kwart van de inwoners heeft vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp of crisis. Een derde heeft weinig tot helemaal geen vertrouwen hierin. De cijfers rondom dit vertrouwen zijn over de periode voorjaar 2021-najaar 2022 stabiel gebleven.

Tabel 0.1 – Totaaloverzicht uitkomsten (ontwikkeling najaarsmeting-voorjaarsmeting 2022)*

Risico's en dreigingen	Waarschijnlijkheid Najaarsmeting (% (zeer) waarschijnlijk)	Waarschijnlijkheid (hogere waarschijnlijkheid = negatief)	Ernst (bij voordoan) (ernstiger gevolgen= negatief)	Top 5 zorgen (meer zorgen maken= negatief)	Informatie zoeken (hoger percentage informatie zoeken = negatief)	Rol overheid (hoger percentage overheid doet te weinig = negatief)
Georganiseerde criminaliteit	76%	Negatief (+4%)				
Cyberdreigingen	73%			Positief (-7%)	Positief (-5%)	
Geopolitieke dreigingen	68%	Negatief (+6%)			Negatief (+3%)	
Spanningen tussen	68%	Negatief (+8%)	Negatief (+7%)	Negatief (+8%)	Negatief (+9%)	Negatief (+15%)
Economische bedreigingen	66%	Negatief (+12%)	Negatief (+8%)	Negatief (-5%)	Negatief (+7%)	Negatief (+7%)
Extremisme	64%	Negatief (+5%)				Negatief (+7%)
Infectieziekte	58%	Positief (-4%)			Positief (-4%)	
Ongewenste inmenging, beïnvloeding rechtsstaat	58%	Negatief (-4%)				
Extreem weer	58%	Positief (-4%)				
Terrorisme	50%					
Natuurbrand	42%	Positief (-7%)	Negatief (+3%)			
Overstromingen	35%	Positief (-8%)	Negatief (+7%)	Positief (-6%)	Positief (-10%)	
Milieuramp of een chemisch	35%		Negatief (+6%)			
Het stoppen van vitale processen	34%	Negatief (+10%)	Negatief (+11%)	Negatief (+9%)		Negatief (+10%)
Transportongeval	30%	Positief (-9%)				
Stralingsongeval	18%	Negatief (+6%)	Negatief (+7%)			
Aardbeving	15%					Negatief (+5%)

* de getoonde verschillen in percentages betreffen het verschil in procentpunten

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en doel

De Risico- en Crisisbarometer (RCB) wordt tweemaal per jaar in opdracht van de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) uitgevoerd. Doel is om inzicht te verkrijgen in de zorgen, angsten en gevoelens over veiligheid in Nederland, en het vertrouwen dat inwoners van Nederland hebben in het optreden van de overheid bij rampen en crises. Sinds 2022 wordt de RCB uitgevoerd door I&O Research. In deze najaarsmeting 2022 is de basis-vragenlijst gehanteerd, zonder aanvullende thematische vragenblokken. En er is een ruimere steekproef gehanteerd dan in voorgaande metingen, waardoor er ook resultaten per veiligheidsregio kunnen worden gerapporteerd.

Maatschappelijke context

Halverwege februari 2022 begon de oorlog in Oekraïne. Deze oorlog is bij het schrijven van het rapport nog steeds gaande. In 2022 werden de coronamaatregelen langzaam versoepeld na een harde lockdown in december 2021. Uiteindelijk vervielen de laatste maatregelen in maart 2022. De uitkomsten van de huidige en voorgaande meting moeten dan ook in het licht van deze situatie worden bekeken.

1.2 Uitvoering van het onderzoek en onderzoeksverantwoording

Doelgroep & steekproef

De doelgroep van dit onderzoek zijn inwoners van Nederland van 18 jaar en ouder. Voor dit onderzoek is een gestratificeerde steekproef getrokken uit het I&O Research Panel van 11.762 inwoners, op de achtergrondkenmerken leeftijd, geslacht, opleiding, migratieachtergrond en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen

van 2021. Aan het onderzoek hebben 5.863 panelleden meegedaan. Dit is een representatieve respons van 50 procent.

Benadering deelnemers onderzoek

De dataverzameling van de RCB is uitgevoerd tussen 5 en 19 oktober 2022. De geselecteerde panelleden zijn door middel van een neutrale uitnodigingsmail gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. Hierin stond zowel de naam van de opdrachtgever (NCTV) als het onderwerp van het onderzoek **niet** genoemd. Hierdoor zijn personen niet vooraf beïnvloed in hun antwoorden en is selectieve respons voorkomen.

Weging en marges

Op de data is een weging (op randtotalen) toegepast op de achtergrondkenmerken: leeftijd, geslacht, opleiding, migratieachtergrond, stemgedrag bij de Tweede Kamer verkiezingen in maart 2021 en regio (op basis van de NIELSEN 4 indeling van het CBS). De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee komen de verhoudingen in de steekproef op deze achtergrondkenmerken overeen met de werkelijke verhoudingen onder de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheidsinterval van 95 procent. Bij een netto steekproef van $n=5.863$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 1,3 procent. Dit wil zeggen dat met 95 procent zekerheid kan worden gesteld dat de uitkomst in de gehele populatie tussen 48,7 en 51,3 procent ligt.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op een traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

1.3 Presentatie van de cijfers

In sommige gevallen tellen percentages niet op tot 100 procent. Dit komt door afrondingsverschillen. Bij sommige vragen waren meerdere antwoorden mogelijk. Dit staat bij de figuurtitels vermeld.

Niet elke vraag is aan elke respondent gesteld, daardoor kan het aantal personen dat een vraag heeft ingevuld, afwijken van het totaal (n=5.863). Bij die vragen is in de figuurtitel beschreven wat de percentagebasis is, en het aantal personen dat de vraag heeft beantwoord.

Wanneer we in dit onderzoek spreken over inwoners van Nederland, doelen we op een representatieve groep inwoners van 18 jaar en ouder.

Beschrijving van trends

Dit is de tweede meting van de RCB uitgevoerd door I&O Research. De eerste meting is uitgevoerd tussen 22 april en 6 mei 2022. Onderzoeksbureau Motivaction voerde de voorgaande zes barometers uit, en maakte hierbij gebruik van het StemPunt-panel. Vanwege de overstap van Motivaction naar I&O Research als uitvoerder van de RCB, kunnen de resultaten van de voorgaande metingen niet een-op-een

worden vergeleken, en kan niet worden bepaald of de verschillen tussen de jaren ook daadwerkelijk significant zijn. Er zijn wel tijdreeksen weergegeven van de vragen uit de voorgaande metingen van Motivaction die overeenkomen met de vragen in de metingen uitgevoerd door I&O Research. Dit is gedaan om een indicatie van trends of afwijkingen te kunnen weergeven.

Omdat een overzichtelijke weergave van alle RCB-metingen niet mogelijk is, is in het presenteren van de trends in dit rapport een selectie gemaakt van metingen. We vergelijken de huidige meting (najaar 2022) met de voorgaande twee metingen (voorjaar 2022, najaar 2021) en een meting die wat verder terug in de tijd en voorafgaand aan de coronapandemie ligt (voorjaar 2019). De voorjaarsmeting 2019 (maart) was de eerste meting van de RCB uitgevoerd door de voorgaande uitvoerder (Motivaction). Deze beschouwen we dus als '0-meting'. De metingen worden in de figuren en tabellen aangeduid met jaartal en cijfers '1' (voorjaarsmeting) en '2' (najaarsmeting).

De voorjaarsmeting en de najaarsmeting van 2022 kunnen wel een-op-een vergeleken worden. Die geven we weer in een staafdiagram, waarbij we met gekleurde driehoekjes aangeven wat de significante verschillen zijn. Een rood driehoekje omlaag staat voor een significante negatieve ontwikkeling. Een groen driehoekje omhoog staat voor een significante positieve ontwikkeling.

In bijlage A staat een overzicht van alle barometers en wanneer deze zijn uitgevoerd.

Berekening trendbreuk

Voor een drietal vragen is in de huidige meting een extra antwoordcategorie toegevoegd ten opzichte van de metingen in de periode 2019–2021. Dit met als doel om de oorspronkelijke vraagstelling te verbeteren. Deze aanpassingen zijn in de voorjaarsmeting 2022 ook al meegenomen. Daarbij is een parallelmeting uitgevoerd met de oorspronkelijke categorieën middels een splitrun. In de huidige meting is niet meer gebruik gemaakt van deze splitrun en definitief gekozen voor de nieuwe antwoordcategorieën, omdat deze daadwerkelijk een verbetering bleken. Om de vragen uit de voorgaande metingen van 2019–2021 toch te kunnen vergelijken met de vragen in de metingen van 2022 is een herberekening gemaakt op de uitkomsten van de voorgaande metingen met behulp van omrekenfactoren. Deze cijfers wijken dan ook af van eerder gepubliceerde cijfers over deze meetjaren. Dit geldt voor de volgende vragen:

- Hoeveel vertrouwen heb jij op dit moment in de overheid?
- In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?
- Hoeveel vertrouwen heb je in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp of crisis?

Zie bijlage B voor de gehanteerde omrekenfactoren.

Leeswijzer

Het rapport is ingedeeld in de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 2. Vragen over vertrouwen in de overheid en over risico's en dreigingen

Dit hoofdstuk gaat over de mate van vertrouwen van inwoners in de overheid. Met betrekking tot risico's en dreigingen gaat dit hoofdstuk in op: zorgen, waarschijnlijkheid, kennis en ernst.

Hoofdstuk 3. Voorbereiding op en handelingen bij risico's en dreigingen

Dit hoofdstuk gaat in op informatie zoekgedrag, actie ondernemen naar aanleiding van risico's en dreigingen en de intentie tot ondernemen van actie bij rampen en crises.

Hoofdstuk 4. Rol overheid

In dit hoofdstuk komt de houding van inwoners van Nederland aan bod met betrekking tot de rol van de overheid bij het voorkomen van risico's en dreigingen en de informatievoorziening van de overheid bij rampen en crises.

In 25 losse factsheets zijn de belangrijkste resultaten per veiligheidsregio weergegeven.

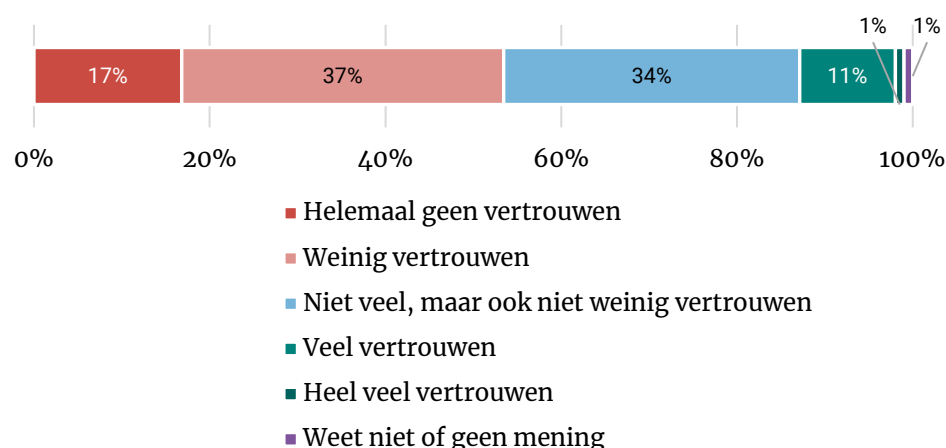
2 Vragen over vertrouwen in de overheid en over risico's en dreigingen

2.1 Vertrouwen in de overheid

Figuur 2.1 - Hoeveel vertrouwen heb jij op dit moment in de overheid? (2022/2)

Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863)

Ruim de helft heeft weinig tot helemaal geen vertrouwen in de overheid

Inwoners van Nederland kregen de volgende vraag voorgelegd: ‘Hoeveel vertrouwen heb jij op dit moment in de overheid?’ Ruim de helft van de inwoners heeft helemaal geen tot weinig vertrouwen in de overheid. Het grootste deel hiervan heeft weinig vertrouwen in de overheid (37%).

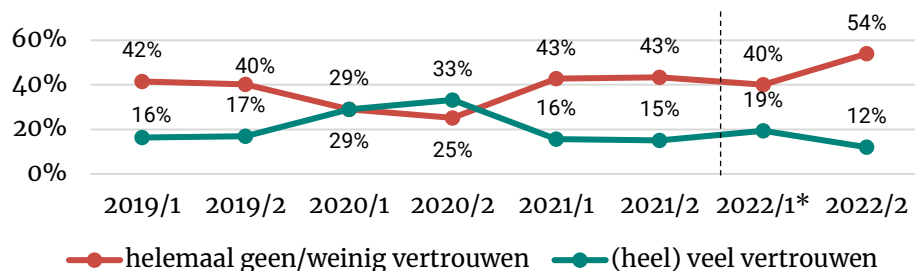
Een derde (34%) zegt niet veel, maar ook niet weinig vertrouwen in de overheid te hebben. Een op de acht (12%) heeft veel of heel veel vertrouwen in de overheid (figuur 2.1).

In 2022 afname in vertrouwen in de overheid

Figuur 2.2 laat de ontwikkeling zien van helemaal geen en weinig vertrouwen en (heel) veel vertrouwen in de overheid. De uitkomsten van de voorgaande metingen zijn berekend middels omrekenfactoren om ze zo vergelijkbaar te maken met de huidige meting. Voor meer uitleg over de berekening, zie bijlage B.

Figuur 2.2 - Hoeveel vertrouwen heb jij op dit moment in de overheid?

Basis: alle inwoners van Nederland

* De vraagstelling komt weer overeen met de vraagstelling in de metingen van 2019-2021. In de meting 2022/1 was eenmalig het woordje ‘landelijke’ toegevoegd in de vraagstelling: Hoeveel vertrouwen heb jij op dit moment in de landelijke overheid?

In de twee metingen van 2020 was er een stijging zichtbaar in het vertrouwen van inwoners van Nederland in de overheid. Dit vertrouwen daalde in 2021 weer terug naar het niveau van 2019. In de tweede meting van 2022 is een sterke daling zichtbaar naar 12 procent van de bevolking die (heel) veel vertrouwen in de overheid heeft. Tegelijkertijd steeg het aandeel inwoners dat weinig of helemaal geen vertrouwen heeft in de overheid, van 40 procent naar 54 procent.

Ontwikkeling vertrouwen in de overheid in perspectief

In andere onderzoeken wordt ook herhaaldelijk onderzoek gedaan naar het vertrouwen van Nederlanders in de overheid en in instellingen. Een voorbeeld hiervan is het Continu Onderzoek Burgerperspectieven (COB). Dit is een onderzoek uitgevoerd door het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP).

Het heeft als doel een beeld te geven van de veranderingen en constanten in de persoonlijke, politieke en maatschappelijke opvattingen van de burgers¹. In dit onderzoek krijgen personen de vraag voorgelegd: ‘Hoeveel vertrouwen heeft u op dit moment in de volgende instellingen in Nederland?’. Twee van deze instellingen zijn de Tweede Kamer en de regering². Dit vertrouwen wordt gemeten aan de hand van een schaal, lopend van 1-10. In de laatste meting van de COB (januari/februari 2022) heeft de helft ‘voldoende’ (tussen de 6 en 10) vertrouwen in de regering en Tweede Kamer. In de meting ervoor (november-december 2021) was dit beeld vergelijkbaar. In de Risico- en Crisisbarometer is in die periode (2021/2 – 2022/1) het vertrouwen in de overheid ook stabiel.

I&O Research voert op regelmatige basis politieke peilingen uit. Hierin wordt ook gevraagd naar vertrouwen in de overheid. De vraag in de politieke peilingen luidt: ‘Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende instellingen en beroepsgroepen?: a) De Nederlandse overheid als geheel, b) De Europese Unie, c) uw gemeente. Uit de meting van september 2022 blijkt dat 29 procent heel veel of tamelijk veel vertrouwen heeft in de overheid.³ In de peilingen van april en mei 2022 had respectievelijk 37 en 38 procent van de inwoners vertrouwen in de overheid, en in de peilingen in 2021 lag dit nog boven de 40 procent. Het

percentage inwoners van Nederland dat vertrouwen heeft in de overheid laat in deze peilingen dus ook een daling zien.

Ontwikkeling van vertrouwen in de overheid in verschillende bevolkingsgroepen

We hebben verkend of de afname in vertrouwen een algemene trend is in de bevolking of vooral onder bepaalde groepen inwoners een grote vlucht heeft genomen. Een vergelijking van de uitkomsten van de twee metingen in verschillende bevolkingsgroepen laat het volgende beeld zien:

- Onder zowel mannen als vrouwen is het vertrouwen in de overheid sterk gedaald ten opzichte van de vorige meting. Niettemin is onder mannen, net als in de vorige meting, een hoger aandeel dat (heel) veel vertrouwen heeft dan onder vrouwen.
- Alle leeftijdsgroepen zijn gestegen in het gevoel minder vertrouwen te hebben in de regering ten opzichte van de vorige meting. In de vorige meting was sprake van een lager vertrouwen in de overheid onder 65-plussers. Dit gebrek aan vertrouwen is in deze groep minder sterk gestegen dan onder de inwoners tussen de 35 en 64 jaar. Hierdoor is er geen significant verschil meer tussen inwoners in de leeftijdsgroep van 35-64 jaar en 65-plussers. Inwoners onder de 35 jaar verschillen in de huidige meting wel significant van de rest van de leeftijdsgroepen.

¹ [Continu onderzoek burgerperspectieven \(COB\) | Onderzoeksbeschrijvingen SCP | Sociaal en Cultureel Planbureau](#)

² De andere instellingen zijn: grote ondernemingen/bedrijven; vakbonden; kranten (zowel op papier als via websites en apps), televisie, het nieuws op tv; rechtspraak

³ <https://www.ioresearch.nl/actueel/tevredenheid-met-kabinet-op-dieptepunt/>

Een kleiner deel (47%) heeft weinig tot helemaal geen vertrouwen in de regering. Het percentage dat een gebrek aan vertrouwen heeft is ook gestegen, maar minder sterk in vergelijking tot de inwoners tussen de 35 en 64 jaar.

- Op het gebied van opleidingsniveau zijn er nauwelijks verschillen in de ontwikkeling van vertrouwen. Onder laagopgeleiden is het percentage dat weinig tot geen vertrouwen heeft in de overheid nog steeds het hoogst (62%). Onder middelbaar opgeleiden is het percentage dat weinig tot geen vertrouwen heeft in de overheid iets minder sterk gestegen dan onder de andere opleidingsniveaus (11% in vergelijking tot 14%).
- In de huidige meting is in de drie grote steden het percentage inwoners dat weinig tot geen vertrouwen heeft in de overheid (4,8%) lager dan de andere regio's (landsdelen Noord, Oost, Zuid en West exclusief drie grote steden). In voorgaande meting waren er geen significante regionale verschillen. In de drie grote steden is het percentage inwoners dat weinig tot geen vertrouwen heeft in de overheid minder sterk toegenomen dan in de andere regio's (met 10 procentpunt, in de andere regio's tussen de 13 en 15 procentpunt).

2.2 Zorgen over risico's en dreigingen nationale veiligheid spontaan genoemd

Figuur 2.3 - Waarover maak je je zorgen, als je denkt aan risico's en dreigingen voor de nationale veiligheid? Je kan maximaal vijf antwoorden geven

Basis: Alle inwoners van Nederland (n=5.863) Alleen categorieën getoond die door 10 procent of meer van de inwoners zijn genoemd

Inwoners maken zich meeste zorgen over de slechte economische situatie en tekortschieten overheidsbeleid

Inwoners van Nederland kregen de volgende open vraag voorgelegd: 'Waarover maak je je zorgen, als je denkt aan risico's en dreigingen voor de nationale veiligheid?'. Hierop konden inwoners maximaal vijf antwoorden geven. Dit konden ze doen middels een tekstveld. Deze antwoorden zijn geanalyseerd en gekwantificeerd door ze onder inhoudelijke categorieën te plaatsen. In bijlage C staat een overzicht met alle categorieën en bijbehorende uitkomsten.

Ongeveer een kwart van de inwoners geeft aan zich zorgen te maken over aspecten die vallen binnen de categorieën 'slechte economische situatie/recessie/economische crisis' (26%), 'tekortschieten overheidsbeleid' (24%) en 'oorlog in Oekraïne en de rol van Nederland' (23%).

Inwoners die antwoorden hebben gegeven die vallen binnen 'slechte economische situatie/recessie/economische crisis' doelen vooral op armoede, inflatie en stijgende prijzen van - onder andere - dagelijkse levensbehoeften. Sommige inwoners noemen ook de groeiende kloof tussen arm en rijk waar ze zich zorgen over maken. Binnen het aspect 'tekortschieten overheidsbeleid' hebben antwoorden betrekking op een beperkt vertrouwen in de overheid en een regering die weinig daadkrachtig is en ad hoc dan wel te laat reageert:

- *'Incapabele regering, die ad hoc aanstuurt, en daarmee soms ondoordacht beleid formuleert en uitvoeringsinstanties voor onmogelijke opdrachten plaatst. Het vertrouwen in deze regering ontbreekt.'*
- *'De voortdurende incompetentie óf onwil van onze huidige regering om daadkrachtig en fair beleid te voeren.'*

Concrete voorbeelden die worden genoemd zijn de toeslagenaffaire en de rol van de overheid met betrekking tot de gaswinning in Groningen:

- *‘De overheid heeft al jaren het voorbeeld gegeven als er risico’s zijn, om te laat in te grijpen, denk aan de toeslagenaffaire waar nu na een paar jaar nog steeds te veel mensen in de narigheid zitten.’*
- *‘Incapabel ambtenarenapparaat die de computerprogramma’s maar niet op orde krijgt, zodat toeslagenouders, de mensen in Groningen en anderen maar steeds niet hun rechtmatige vergoedingen krijgen. Het vertrouwen in de overheid als uitvoerder ontbreekt.’*

Binnen de categorie ‘tekortschieten overheidsbeleid’ komen antwoorden die gaan over de aanpak van de overheid met betrekking tot coronapandemie beperkt voor.

Inwoners die een antwoord hebben gegeven dat valt binnen de categorie ‘Oorlog in Oekraïne’ doelen vooral op een mogelijke escalatie van de oorlog, waarbij ze de angst uiten dat deze zich mogelijk verder uitbreidt naar de rest van Europa. Ook maken inwoners van Nederland zich zorgen over de gevolgen van de oorlog:

- *‘De oorlog in Oekraïne en alle gevolgen van dien, dus kernoorlog en gas- en stroomprijzen.’*
- *‘De duur van de oorlog in Oekraïne en de gevolgen op de economische gesteldheid die dat met zich meebrengt.’*

Vergelijking met vorige meting

In de vorige meting, uitgevoerd in april-mei 2022 bestond de top 5 zorgen van de bevolking uit:

- 1 Tekortschieten overheidsbeleid;
- 2 Politieke onrust en onvrede/bezorgdheid over politieke partijen;
- 3 Klimaatverandering/milieurampen;
- 4 Slechte economische situatie;
- 5 (Geestelijke) gezondheidszorg.

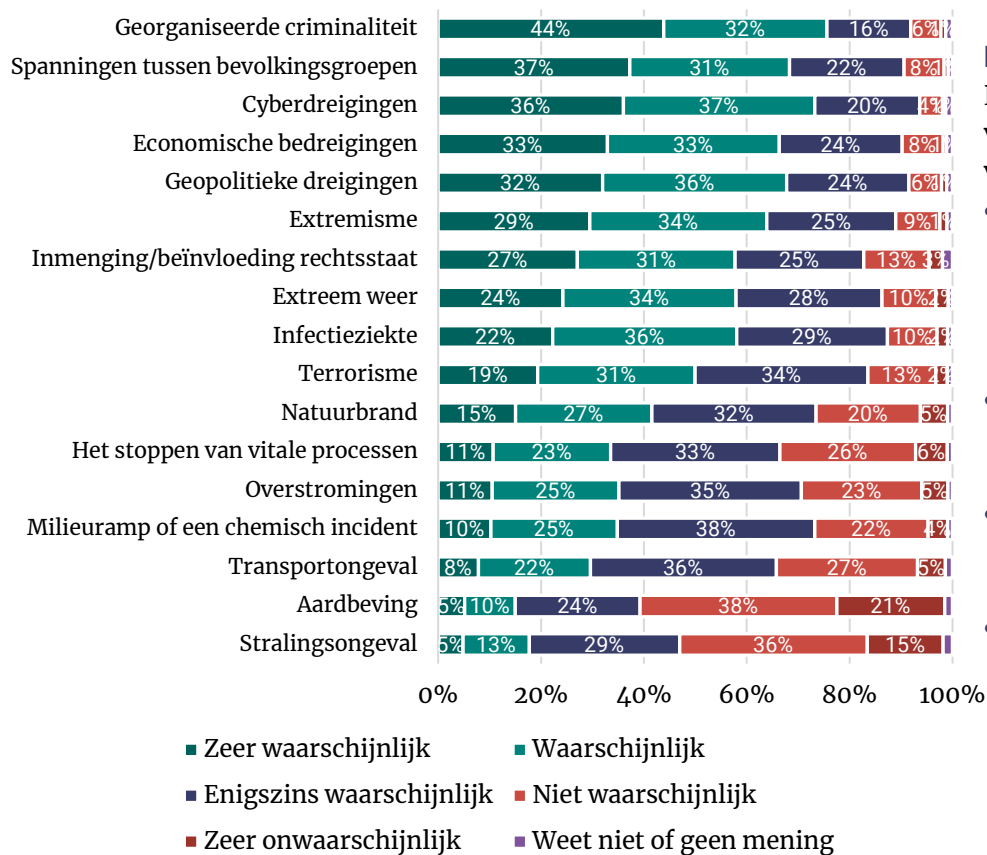
De aspecten ‘politieke onrust en onvrede/bezorgdheid over politieke partijen’ en ‘(geestelijke) gezondheidszorg’ staan in de huidige meting niet meer in de top 5 en spelen een minder grote rol in de eerste zorgen van inwoners van Nederland met betrekking tot risico’s en dreigingen voor de nationale veiligheid. In de huidige meting uiten inwoners meer zorgen over de slechte economische situatie/recessie in vergelijking tot de vorige meting, en is de oorlog in Oekraïne erbij gekomen.

2.3 Ingeschatte waarschijnlijkheid risico's en dreigingen

Figuur 2.4 - Hieronder staat een lijst van gebeurtenissen die een risico of een dreiging kunnen vormen voor de nationale veiligheid. Geef per gebeurtenis aan hoe waarschijnlijk of onwaarschijnlijk je het vindt dat deze zich voordoet.

Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863)

Inwoners zien georganiseerde criminaliteit als meest waarschijnlijke risico of dreiging

Ruim twee op de vijf (44%) achten het zeer waarschijnlijk dat georganiseerde criminaliteit voorkomt in Nederland. Ruim een derde denkt dat het zeer waarschijnlijk is dat er sprake is van spanningen tussen bevolkingsgroepen (37%) en cyberdreigingen (36%). Het zich voordoen van stralingsongevallen (5%) en aardbevingen (5%) zien inwoners als minst waarschijnlijk.

Regionale verschillen

Er zijn verschillen tussen regio's in hoe waarschijnlijk inwoners de verschillende gebeurtenissen inschatten. De volgende significante verschillen zijn zichtbaar:

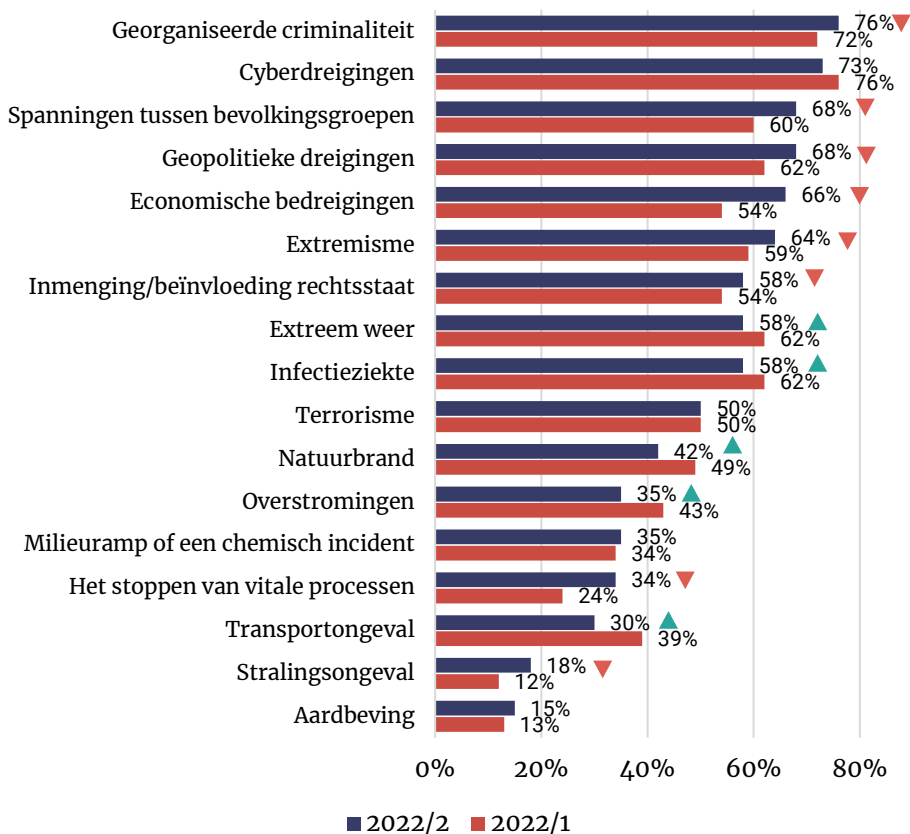
- In de regio Noord acht ruim een derde (36%) het zeer waarschijnlijk dat een aardbeving zich voordoet. In de rest van de regio's ligt dit tussen de 11 en 14 procent. Vier op de tien inwoners van de drie grote steden (42%) achten een overstroming zeer waarschijnlijk, dit ligt significant hoger dan in het westen en noorden.
- Inwoners van het zuiden en het oosten schatten een stralingsongeval iets waarschijnlijker in (respectievelijk 19 en 18%) en verschillen hierin significant van inwoners uit het westen (14%).
- Ongewenste inmenging en beïnvloeding van de democratische rechtstaat zien inwoners van het westen wat minder waarschijnlijk dan inwoners van andere regio's.
- Ook schat een kleiner deel van de inwoners uit het westen economische bedreigingen zeer waarschijnlijk in (60%) in vergelijking tot de andere regio's.

Ontwikkeling waarschijnlijkheid risico's en dreigingen

Figuur 2.5 - Hieronder staat een lijst van gebeurtenissen die een risico of een dreiging kunnen vormen voor de nationale veiligheid. Geef per gebeurtenis aan hoe waarschijnlijk of onwaarschijnlijk je het vindt dat deze zich voordoet. (% (zeer) waarschijnlijk)

Basis: alle inwoners van Nederland

Georganiseerde criminaliteit en cyberdreigingen blijven meest waarschijnlijk

Inwoners schatten georganiseerde criminaliteit en cyberdreigingen in de vorige meting ook het meest waarschijnlijk in. Ruim driekwart (76%) zag cyberdreigingen als (zeer) waarschijnlijk en bijna driekwart (72%) achtte georganiseerde criminaliteit (zeer) waarschijnlijk. In de huidige meting is het deel dat georganiseerde criminaliteit in Nederland (zeer) waarschijnlijk acht significant toegenomen ten opzichte van de voorjaarsmeting van 2022. Dit percentage bedraagt in de huidige meting ruim driekwart (76%). Het deel van de inwoners dat cyberdreigingen (zeer) waarschijnlijk acht, is niet significant veranderd.

Ten opzichte van de voorgaande metingen zijn inwoners nog een aantal gebeurtenissen als waarschijnlijker gaan zien. Dit zijn spanningen tussen bevolkingsgroepen (van 60% naar 68%), geopolitieke dreigingen (van 62% naar 68%), economische bedreigingen (van 54% naar 66%), extremisme (van 59% naar 64%), ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat (van 54% naar 58%), het stoppen van vitale processen (van 24% naar 34%) en een stralingsongeval (van 12% naar 18%). Een aantal gebeurtenissen zijn inwoners juist als minder waarschijnlijk gaan zien. Deze betreffen: extreem weer (van 62% naar 58%), infectieziekte (van 62% naar 58%), natuurbrand (van 49% naar 42%) en overstromingen (van 43% naar 35%).

Top 5 waarschijnlijkheid gebeurtenissen vergelijking voorgaande metingen

Tabel 2.1- Hieronder staat een lijst van gebeurtenissen die een risico of een dreiging kunnen vormen voor de nationale veiligheid. Geef per gebeurtenis aan hoe waarschijnlijk of onwaarschijnlijk je het vindt dat deze zich voordoet. (top 5, gebaseerd op % (zeer) waarschijnlijk)

Basis: alle inwoners van Nederland

Meting	2022/2	2022/1	2021/2	2019/1*
Eerste	Georganiseerde criminaliteit	Cyberdreigingen	Georganiseerde criminaliteit	Cyberdreigingen
Tweede	Cyberdreigingen	Georganiseerde criminaliteit	Cyberdreigingen	Spanningen tussen bevolkingsgroepen
Derde	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	Extreem weer	Spanningen tussen bevolkings-groepen	Terrorisme
Vierde	Geopolitieke dreigingen	Infectieziekte	Infectieziekte	Extreem weer
Vijfde	Economische bedreigingen	Geopolitieke dreigingen	Extreem weer	Extremisme

*Georganiseerde criminaliteit in 2019 niet gevraagd

Hoge waarschijnlijkheid spanningen tussen bevolkingsgroepen door de jaren heen

In Tabel 2.1 staat per meetmoment de top vijf gebeurtenissen die inwoners (zeer) waarschijnlijk achten. In bijlage E staat het totale overzicht.

Hierin is een aantal wisselingen te zien. Georganiseerde criminaliteit en cyberdreigingen staan zowel in 2022 als de najaarsmeting van 2021 in de top 2 van waarschijnlijkheid. In de voorjaarsmeting van 2019 is georganiseerde criminaliteit niet uitgevraagd. Cyberdreigingen werden dat jaar als meest waarschijnlijk geacht. Inwoners schatten de kans op spanningen tussen bevolkingsgroepen in de periode 2022-2019 ook structureel hoog in, deze wisselt tussen de tweede en derde plek.

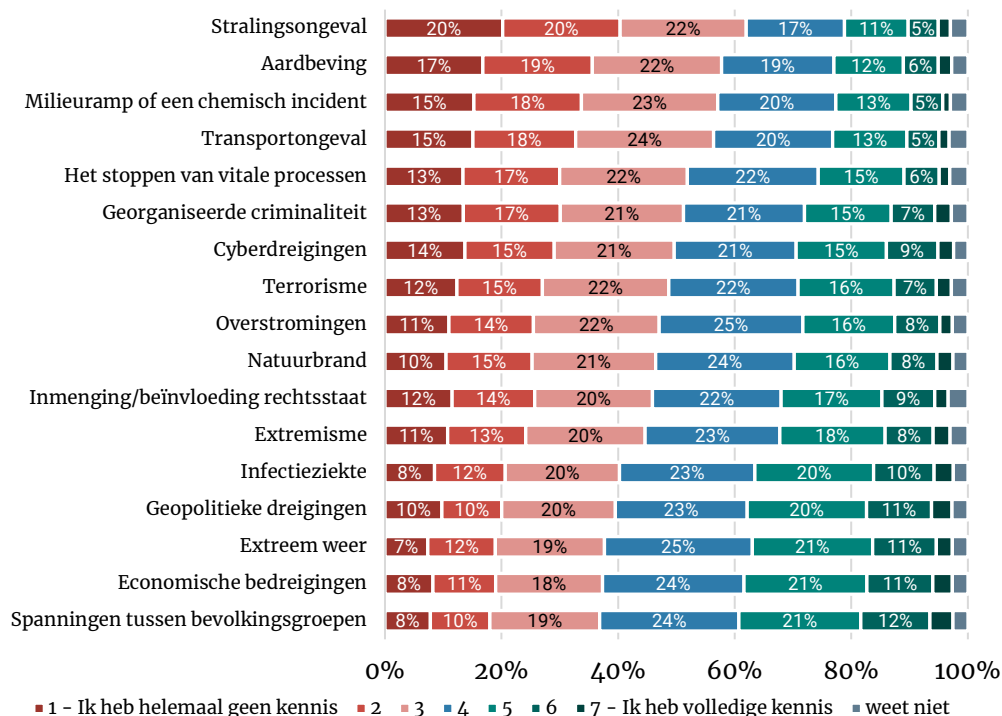
In de najaarsmeting van 2021 en de voorjaarsmeting van 2022 was nog een effect van de coronapandemie te zien, waardoor infectieziekten op de vierde plek van waarschijnlijkheid stonden. In de najaarsmeting van 2022 is dit gedaald naar de negende plek. Echter is de procentuele verschuiving ten opzichte van de voorjaarsmeting niet zo sterk (van 63% naar 58%). Inwoners zijn relatief gezien andere gebeurtenissen meer waarschijnlijk gaan inschatten.

Nederlanders schatten in najaar 2022 de waarschijnlijkheid van extreem weer relatief lager in vergelijking tot de vorige metingen. Toen stond extreem weer nog in de top 5. In het voorjaar van 2022 stond extreem weer zelfs op de derde plek. In vergelijking tot de vorige meting heeft er procentueel niet een sterke verschuiving plaatsgevonden (van 62% naar 58%). Inwoners zijn relatief gezien andere gebeurtenissen meer waarschijnlijk gaan inschatten.

2.4 Kennis risico's en dreigingen

Figuur 2.6 - Hoeveel kennis heb jij van risico's en dreigingen voor de nationale veiligheid? Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863)

Inwoners schatten hun kennisniveau 'gemiddeld' in

Inwoners van Nederland is per risico en dreiging gevraagd hoe ze hun kennis inschatten, op een schaal van 1 tot 7. Een 1 staat gelijk aan 'helemaal geen kennis'. Tussen 2 en 3 is er sprake van een beetje kennis, een 4 betekent 'niet veel, maar ook niet weinig kennis'.

Een cijfer tussen de 5 en de 7 kan worden vertaald naar veel tot volledige kennis van risico's en dreigingen. Figuur 2.6 toont dit overzicht. Per risico en dreiging ligt het gemiddelde kennisniveau van inwoners tussen de 3,2 en 4. Het algemene gemiddelde kennisniveau over alle 17 gebeurtenissen komt uit op een 3,5. Er is geen vergelijking met de voorjaarsmeting mogelijk. In die meting is deze vraag in algemene zin gesteld, dus niet naar type risico of dreiging.

Ruim een derde zegt veel kennis te hebben van spanningen tussen bevolkingsgroepen

Ruim een derde van de inwoners (37%) geeft aan veel tot volledige kennis te hebben van spanningen tussen bevolkingsgroepen, geopolitieke dreigingen (35%), economische dreigingen (35%) en extreem weer (35%) (tussen de 5 en 7).

Inwoners geven aan de minste kennis te hebben van:

1) stralingsongevallen (20% helemaal geen kennis), 2) aardbevingen (17% helemaal geen kennis), 3) transportongevallen en milieurampen of chemische incidenten (15% helemaal geen kennis).

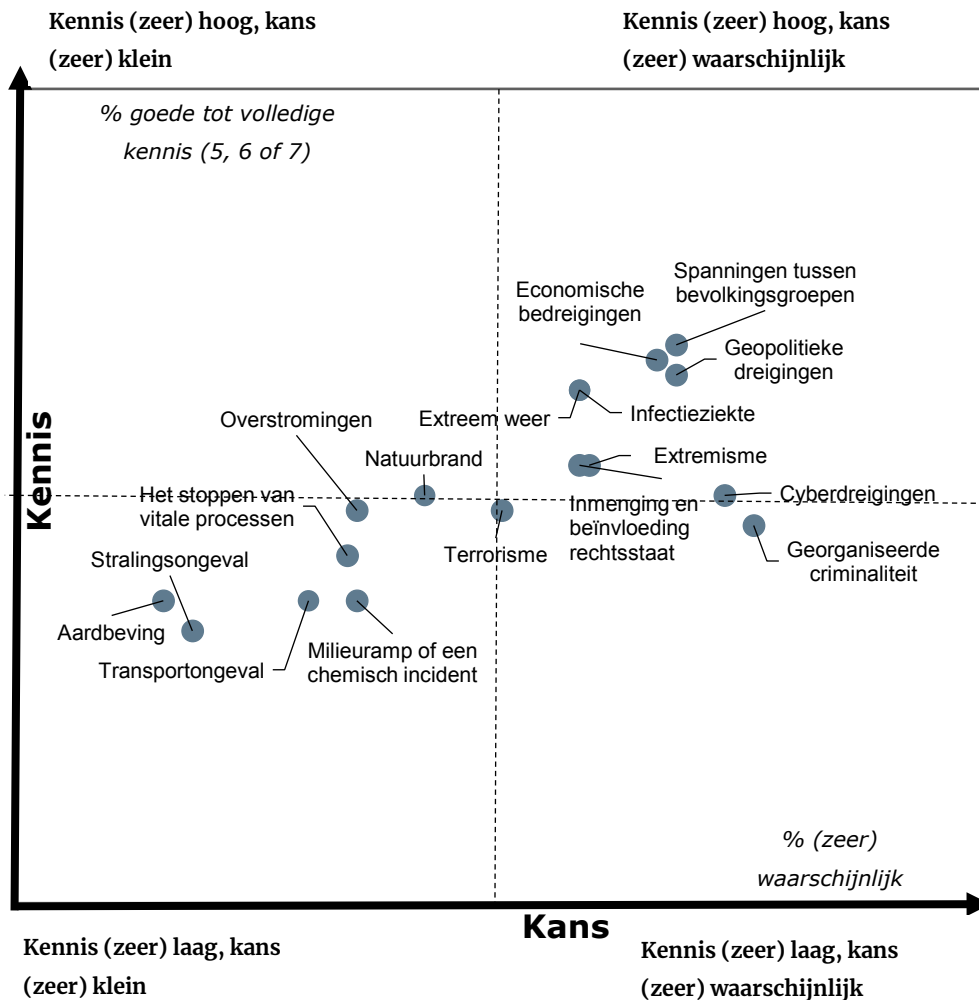
Inwoners van het noorden meer kennis van aardbevingen

De volgende significante regionale verschillen in het kennisniveau van inwoners zijn zichtbaar: Inwoners van het noorden schatten hun gemiddelde kennisniveau van aardbevingen bijvoorbeeld hoger in dan de rest van de regio's. Echter ligt hun gemiddelde kennisniveau alsnog tussen de 'niet veel, maar ook niet weinig kennis (3,7).

Inwoners die in de drie grote steden wonen hebben een hoger kennisniveau van spanningen tussen bevolkingsgroepen (4,3), extremisme (4,0) en geopolitieke dreigingen (4,2) dan de andere regio's.

Matrix kennis en kansen gebeurtenissen

De matrix toont de combinatie van de ingeschatte kennis van risico's en dreigingen (van 1-7), in combinatie met de kans dat een bepaalde gebeurtenis zich voordoet (zeer onwaarschijnlijk tot zeer waarschijnlijk). Deze matrix geeft een beeld van de uitkomsten van de najaarsmeting van 2022. Van de gebeurtenissen links bovenin schatten inwoners in dat ze hier **veel kennis** van hebben, maar ze schatten **de kans hierop wel klein in**. De gebeurtenissen liggen vooral op de rand van dit kwadrant. Dit betekent dat inwoners hun kennis en de kans gemiddeld inschatten. Dit geldt voor overstromingen en natuurbranden. Links onderin de matrix betekent dat inwoners hun **kennisniveau laag** inschatten, en **de kans** op deze gebeurtenissen **zeer klein**. Dit geldt met name voor aardbevingen en stralingsongevallen. Transportongevallen en milieurampen of chemische incidenten staan wat verder naar rechts in het kwadrant: inwoners schatten de kans hierop iets groter in. Het stoppen van vitale processen en overstromingen staan wat hoger in dit kwadrant. Inwoners schatten hun kennisniveau net wat hoger in. Van de dreigingen die zich verder naar rechts op de x-as (kans) en hoger op de y-as (gevolgen) bevinden (rechts bovenin) schatten meer inwoners **de eigen kennis (zeer) hoog in** en denken meer inwoners dat het ook **zeer waarschijnlijk** is dat deze zich voor zullen doen. Dit zijn met name economische bedreigingen, spanningen tussen bevolkingsgroepen en geopolitieke dreigingen. Extremisme, infectieziekten, extremisme en inmenging, beïnvloeding van de rechtsstaat en cyberdreigingen staan wat lager in dit kwadrant. Inwoners schatten hun kennisniveau van deze gebeurtenissen wat lager in.

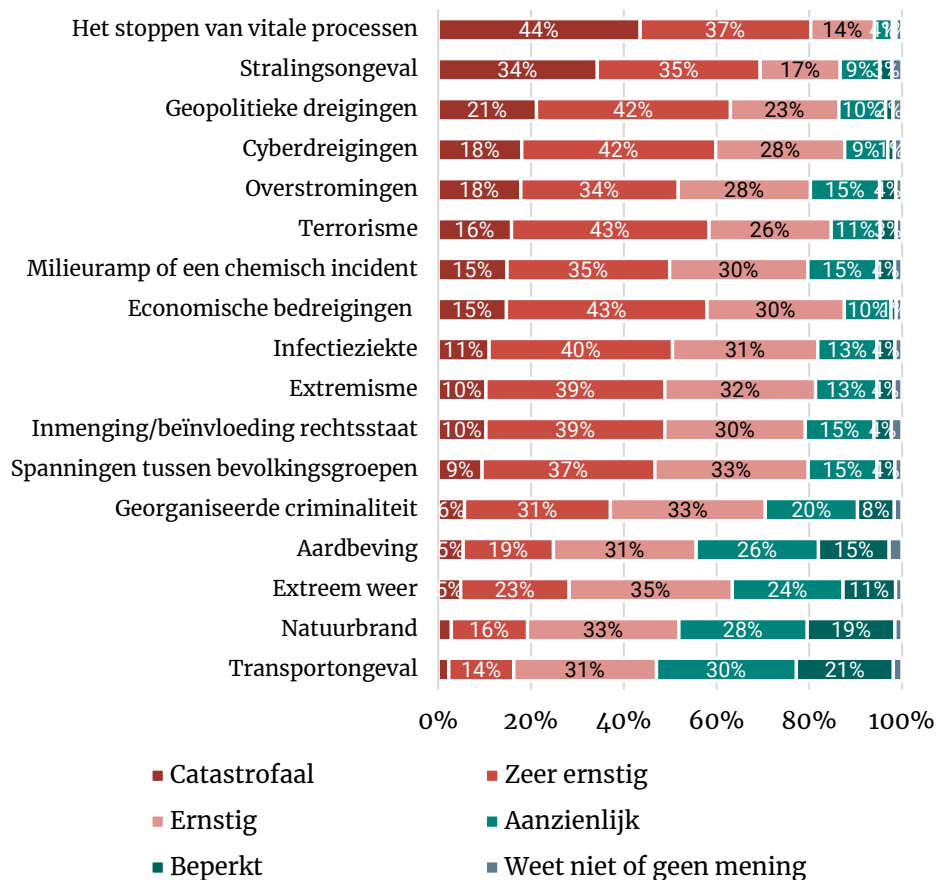
Rechts onderin staan de gebeurtenissen waarvan inwoners van Nederland denken dat hun **kennis (zeer) laag is**, maar **de gevolgen vrij klein**. Georganiseerde criminaliteit en terrorisme zitten in dit kwadrant. Terrorism bevindt zich precies in het midden van de vier kwadranten. Inwoners schatten hun kennis en de kans gemiddeld in.

2.5 Ernst gebeurtenissen

Figuur 2.7 - Als de onderstaande gebeurtenissen zich zouden voordoen, hoe ernstig is dat voor de Nederlandse samenleving?

Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863)

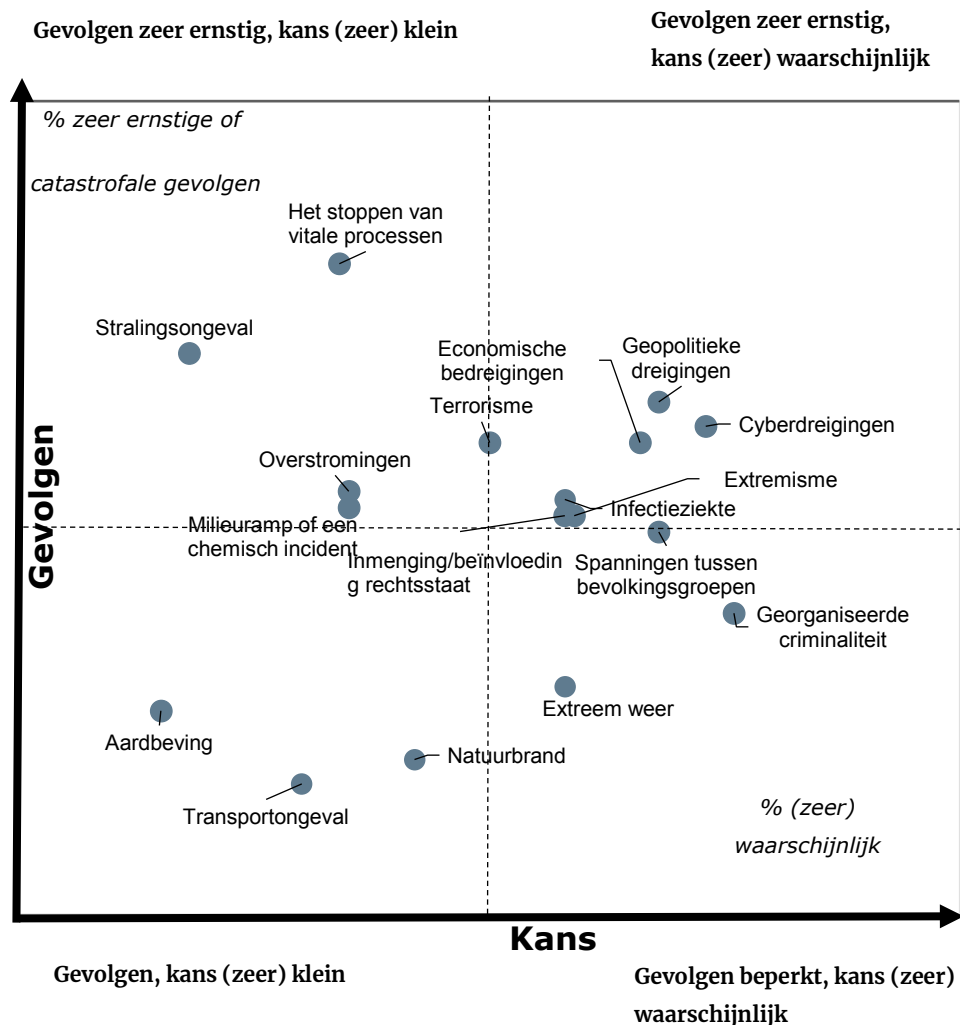
Inwoners zien het stoppen van vitale processen als meest ernstig voor de samenleving

Inwoners schatten in dat het stoppen van vitale processen het meest ernstig is voor de Nederlandse samenleving. Ruim vier op de tien (44%) denken dat dit catastrofaal zal zijn voor de samenleving. Ruim een derde (37%) schat dit zeer ernstig in. Een stralingsongeval ziet een derde (34%) als catastrofaal voor de Nederlandse samenleving en een derde (35%) denkt dat een stralingsongeval zeer ernstig zal zijn.

Natuurbranden en transportongevallen zien inwoners als minst ernstig voor de Nederlandse samenleving. Een natuurbrand ziet twee op de tien (19%) als zeer ernstig tot catastrofaal, een transportongeval 16 procent.

Matrix gevolgen en kansen gebeurtenissen

De matrix laat de combinatie zien van de door inwoners ingeschatte gevolgen die een bepaalde gebeurtenis heeft voor de Nederlandse samenleving (van beperkt tot catastrofaal), in combinatie met de kans dat een bepaalde gebeurtenis zich voor zal doen (zeer onwaarschijnlijk tot zeer waarschijnlijk). Deze matrix geeft een beeld van de uitkomsten van de najaarsmeting van 2022.

Van gebeurtenissen die links bovenin staan verwachten inwoners van Nederland dat deze **zeer ernstige gevolgen** hebben, maar schatten ze **de kans wel klein** dat deze zich zullen voordoen. Dit geldt voor stralingsongevallen en het stoppen van vitale processen. Aardbevingen en transportongevallen bevinden zich links onderin in de matrix.

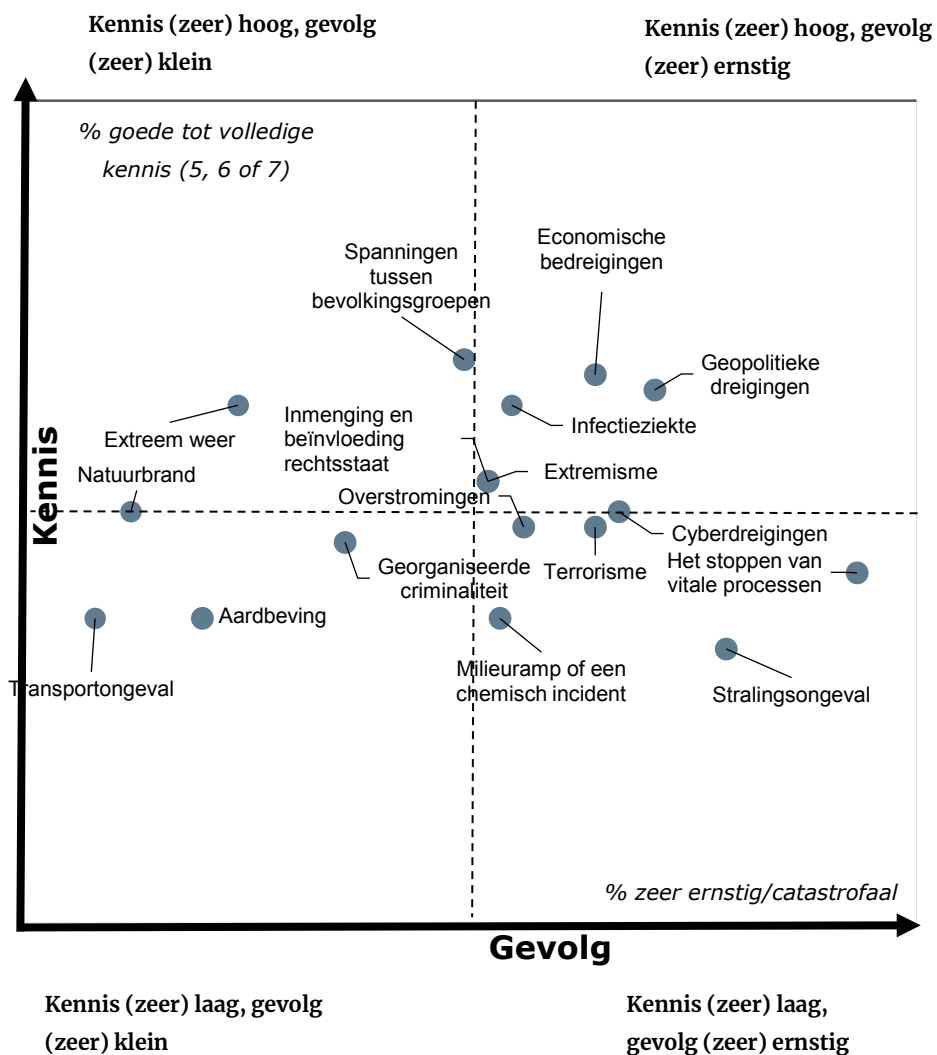
Inwoners van Nederland schatten **de kans relatief klein** dat deze voor zullen komen. Als deze gebeurtenissen wel voorkomen, denken inwoners van Nederland dat de gevolgen hiervan **niet zo ernstig** zullen zijn.

De dreigingen die zich verder naar rechts op de x-as (kans) en hoger op de y-as (gevolgen) bevinden (rechts bovenin), zijn gebeurtenissen waarvan men denkt dat de gevolgen **zeer ernstig** zullen zijn en dat het ook **zeer waarschijnlijk** is dat deze zich voor zullen doen. Dit zijn geopolitieke dreigingen, cyberdreigingen en economische bedreigingen.

Rechts onderin staan de gebeurtenissen waarvan inwoners van Nederland denken dat de **kans hierop (vrij) groot is**, maar de **gevolgen vrij klein**. Dit geldt voor extreem weer en georganiseerde criminaliteit.

Matrix kennis en gevolgen gebeurtenissen

De matrix toont de combinatie van de ingeschatte kennis van risico's en dreigingen (van 1-7), in combinatie met de gevolgen van bepaalde gebeurtenissen voor de Nederlandse samenleving (beperkt - catastrofaal). Deze matrix geeft een beeld van de uitkomsten van de najaarsmeting van 2022.

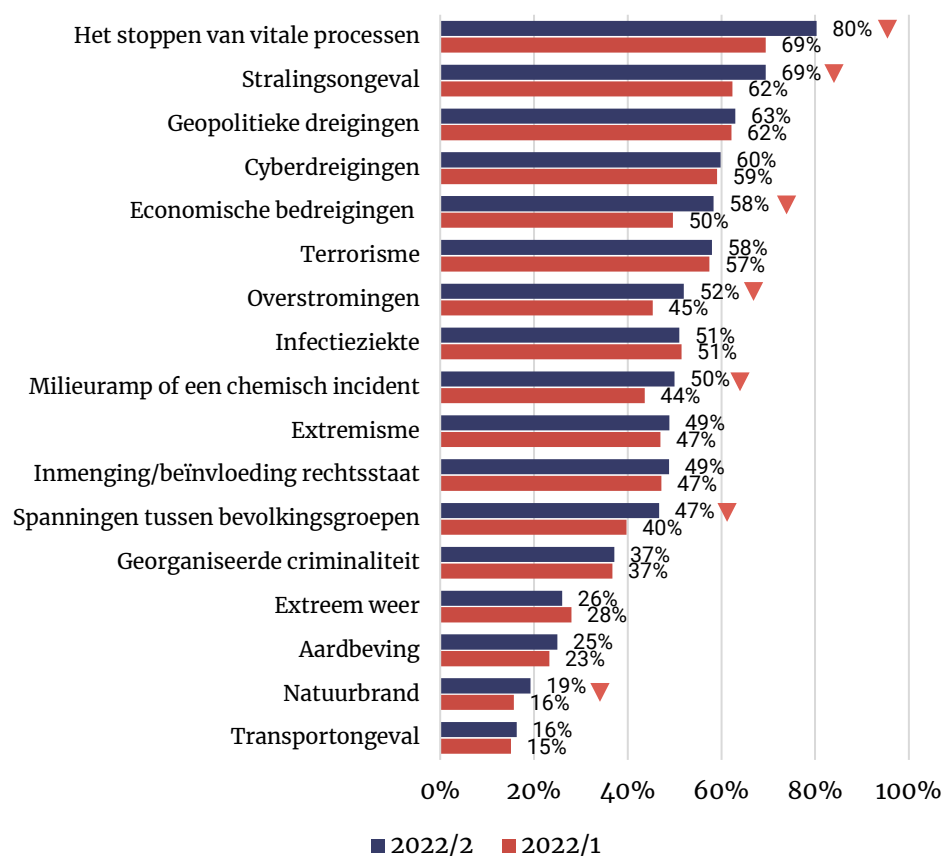
In het kwadrant rechtsonder staan gebeurtenissen waarvan de ingeschatte kennis van inwoners laag is, maar waarvan ze de gevolgen van deze gebeurtenis wel ernstig inschatten. Dit betreffen stralingsongevallen, het stoppen van vitale processen, milieurampen of chemische incidenten, overstromingen, terrorisme en cyberdreigingen (precies op de rand van het kwadrant). Van de gebeurtenissen die hoger in dit kwadrant liggen, namelijk terrorisme, overstromingen, cyberdreigingen schatten inwoners hun kennis wel wat hoger in dan van milieurampen of stralingsongevallen. Het stoppen van vitale processen staat het meest rechts in het kwadrant, dit betekent dat inwoners de kans daarvan het ernstigst inschatten, in combinatie met een laag kennisniveau. Het stoppen van vitale processen ligt nog verder naar rechts, maar wel wat hoger in het kwadrant. Hiervan schatten inwoners hun kennis hoger in dan dat van stralingsongevallen, maar zien ze de gevolgen wel als ernstiger.

Ernst gebeurtenissen vergelijking voorgaande meting

Figuur 2.8 - Als de onderstaande gebeurtenissen zich zouden voordoen, hoe ernstig is dat voor de Nederlandse samenleving? (%catastrofaal/zeer ernstig)

Basis: alle inwoners van Nederland

Stoppen vitale processen en stralingsongeval meest ernstig

Figuur 2.8 laat zien dat de volgorde in de ingeschatte ernst van risico's en dreigingen tussen het voorjaar en het najaar van 2022 nauwelijks veranderd is. Zowel in het voorjaar als in het najaar zien inwoners het stoppen van vitale processen, een stralingsongeval en geopolitieke dreigingen als meest ernstig voor de Nederlandse samenleving.

Er zijn wel procentuele verschillen in de mate waarin inwoners de ernst van risico's en dreigingen in zijn gaan schatten ten opzichte van de voorgaande meting. In het voorjaar schatten zeven op de tien inwoners (69%) het stoppen van vitale processen als zeer ernstig dan wel catastrofaal in, in de huidige meting is dit acht op de tien (80%). Andere risico's en dreigingen die inwoners in vergelijking tot het voorjaar van 2022 ernstiger zijn gaan inschatten zijn stralingsongevallen (van 62% naar 69%), economische bedreigingen (van 50% naar 58%), overstromingen (van 45% naar 52%), milieuramp of chemisch incident (van 44% naar 50%), spanningen tussen bevolkingsgroepen (van 40% naar 47%) en natuurbranden (van 16% naar 19%). Inwoners zijn geen risico's of dreigingen minder ernstig gaan inschatten.

Top 5 ernst gebeurtenissen

Tabel 2.2 - Als de onderstaande gebeurtenissen zich zouden voordoen, hoe ernstig is dat voor de Nederlandse samenleving? (Top vijf % zeer ernstig/catastrofaal)

Basis: alle inwoners van Nederland

Meting	2022/2	2022/1	2021/2	2019/1*
Eerste ernst	Het stoppen van vitale processen	Het stoppen van vitale processen	Het stoppen van vitale processen	Terrorisme
Tweede ernst	Stralingsongeval	Stralingsongeval	Terrorisme	Stralingsongeval
Derde ernst	Geopolitieke dreigingen	Geopolitieke dreigingen	Stralingsongeval	Extremisme
Vierde ernst	Cyberdreigingen	Cyberdreigingen	Infectieziekte	Het stoppen van vitale processen
Vijfde ernst	Economische bedreigingen/ terrorisme	Terrorisme	Geopolitieke dreigingen	Spanningen tussen bevolkingsgroepen

*Georganiseerde criminaliteit niet in 2019 gevraagd

Stoppen van vitale processen worden tussen 2020 – 2022 als meest ernstig gezien

Tabel 2.2 toont voor de twee metingen van 2022, de meting van voorjaar 2021 en de meting van voorjaar 2019 de top 5 gebeurtenissen die het meest ernstig zijn voor de Nederlandse samenleving volgens inwoners.

In bijlage F staat het totale overzicht.

Het stoppen van vitale processen zien inwoners in 2022 als meest ernstig voor de samenleving en in de najaarsmeting van 2021 stond deze gebeurtenis ook op nummer 1. In de voorjaarsmeting van 2019 schatten inwoners het stoppen van vitale processen relatief gezien nog minder ernstig in. Deze stond op de vierde plek.

De ernst van een stralingsongeval schatten inwoners gedurende de periode 2019-2022 hoog in, namelijk op de tweede plek. In de najaarsmeting van 2021 stond deze relatief gezien wat lager, op de derde plek. In die periode was terrorisme wat meer een issue onder inwoners. Dit stond op de tweede plek qua ernst voor de Nederlandse samenleving. In de voorjaarsmeting van 2019 stond terrorisme zelfs op plek 1. Relatief gezien zijn inwoners zich minder zorgen gaan maken hierover. In het najaar van 2022 staat terrorisme niet meer in de top 5 als het gaat om ernstige gebeurtenissen voor de Nederlandse samenleving.

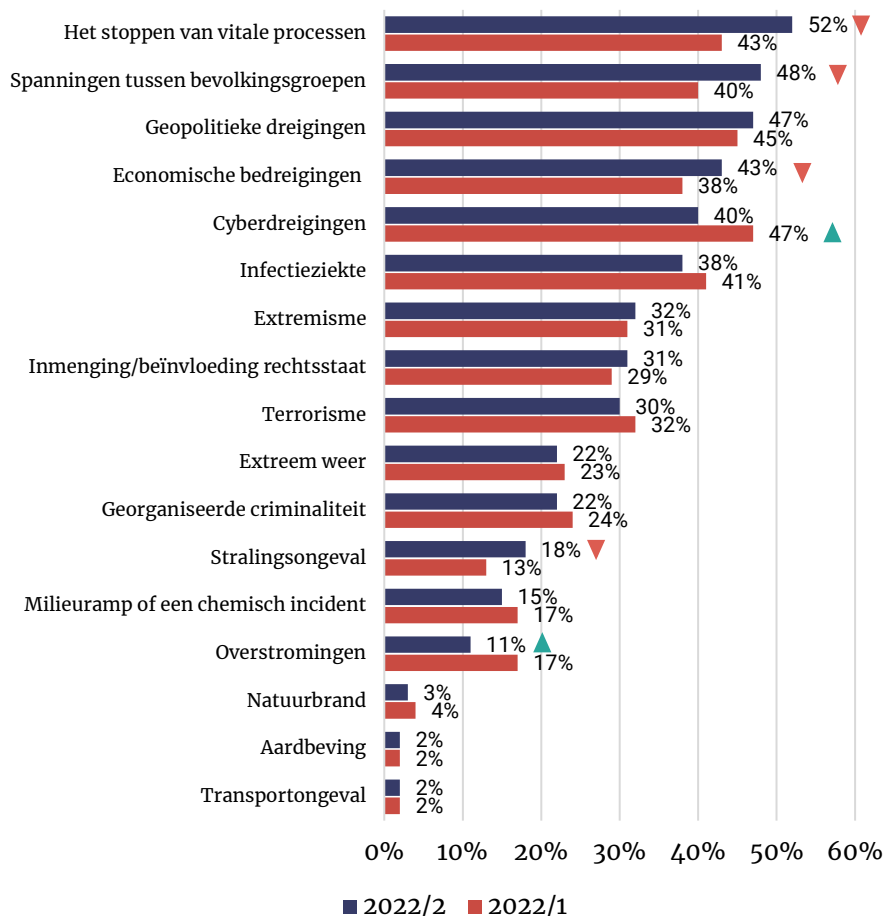
Andere gebeurtenissen die inwoners tussen 2019 en 2022 relatief gezien ernstiger zijn gaan inschatten zijn geopolitieke dreigingen, cyberdreigingen en, sinds het najaar van 2022, economische bedreigingen.

2.6 Zorgen over risico's en dreigingen

Figuur 2.9 - Kies nu maximaal vijf gebeurtenissen waar jij je de meeste zorgen om maakt

Basis: alle inwoners van Nederland

Ruim de helft maakt zich zorgen over stoppen vitale processen, toename t.o.v. voorjaarsmeting

In de najaarsmeting maken inwoners zich de meeste zorgen over het stoppen van vitale processen (52%) en spanningen tussen bevolkingsgroepen (48%). Over deze twee gebeurtenissen is ook een groter deel zich zorgen gaan maken ten opzichte van de voorjaarsmeting. Vier op de tien inwoners maakten zich in de voorjaarsmeting zorgen over het stoppen van vitale processen (43%) en spanningen tussen bevolkingsgroepen (40%). Andere gebeurtenissen waar een groter deel zich zorgen over is gaan maken, in vergelijking tot de voorjaarsmeting, zijn economische bedreigingen (van 38% naar 43%) en stralingsongevallen (van 13% naar 18%).

In de voorjaarsmeting van 2022 stonden cyberdreigingen bovenaan in de lijst van zorgen. Bijna de helft (47%) maakte zich hier zorgen over. De groep inwoners die zich zorgen maakt over cyberdreigingen is in de najaarsmeting afgenomen (van 47% naar 40%). Een andere gebeurtenis waar in de huidige meting een kleiner deel zich zorgen over maakt zijn overstromingen (van 17% naar 11%).

Inwoners die zich zorgen maken over risico's schatten hun kennis hoger in dan inwoners die zich geen zorgen maken

Inwoners die zich zorgen maken over een risico, schatten hun kennisniveau van dat risico hoger in dan inwoners die zich geen zorgen maken over dit risico. Bijvoorbeeld: van de inwoners die zich zorgen maken om spanningen tussen bevolkingsgroepen schat 46 procent het kennisniveau hoog in, van de inwoners die zich geen zorgen maken bestempelt 28 procent het eigen kennisniveau als hoog (18 procentpunt verschil).

Top 5 zorgen vergelijking voorgaande metingen

Tabel 2.3 - Top vijf gebeurtenissen waar men zich het meeste zorgen over maakt*

Meting	2022/2	2022/1	2021/2	2019/1**
Eerste zorg	Het stoppen van vitale processen	Cyberdreigingen	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	Terrorisme
Tweede zorg	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	Geopolitieke dreigingen	Terrorisme	Spanningen tussen bevolkingsgroepen
Derde zorg	Geopolitieke dreigingen	Het stoppen van vitale processen	Extremisme	Extremisme
Vierde zorg	Economische bedreigingen	Infectieziekte	Infectieziekte	Cyberdreigingen
Vijfde zorg	Cyberdreigingen	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	Cyberdreigingen	Extreem weer

*In voorgaande metingen van 2021 en 2019 kregen inwoners van Nederland de mogelijkheid om drie antwoorden te geven.

**Georganiseerde criminaliteit niet in 2019 gevraagd.

Inwoners maken zich relatief minder zorgen over infectieziekten, terrorisme en extremisme en relatief meer over geopolitieke dreigingen en stoppen vitale processen

De tabel laat zien dat er verschuivingen zijn in de gebeurtenissen waar inwoners zich zorgen over maken. Zie bijlage G voor het totale overzicht. Een voorbeeld is duidelijk gelinkt aan de coronapandemie, namelijk infectieziekten. In de najaarsmeting van 2021 en de voorjaarsmeting van 2022 stond 'infectieziekte' nog op de vierde plek in de lijst met top 5 zorgen. In de huidige meting komt deze gebeurtenis niet meer voor in de top 5. Het is niet zo dat tussen de voorjaars- en najaarsmeting van 2022 significant minder inwoners zich hierover zorgen zijn gaan maken (zie Figuur 2.9). Inwoners zijn zich relatief gezien meer zorgen gaan maken over andere gebeurtenissen.

Vóór 2021 maakten inwoners zich relatief gezien meer zorgen om terrorisme. Deze gebeurtenis stond in de voorjaarsmeting van 2019 op de eerste plek en in de najaarsmeting van 2021 op de tweede plek, na spanningen tussen bevolkingsgroepen. In 2022 staat terrorisme niet meer in de top 5 zorgen.

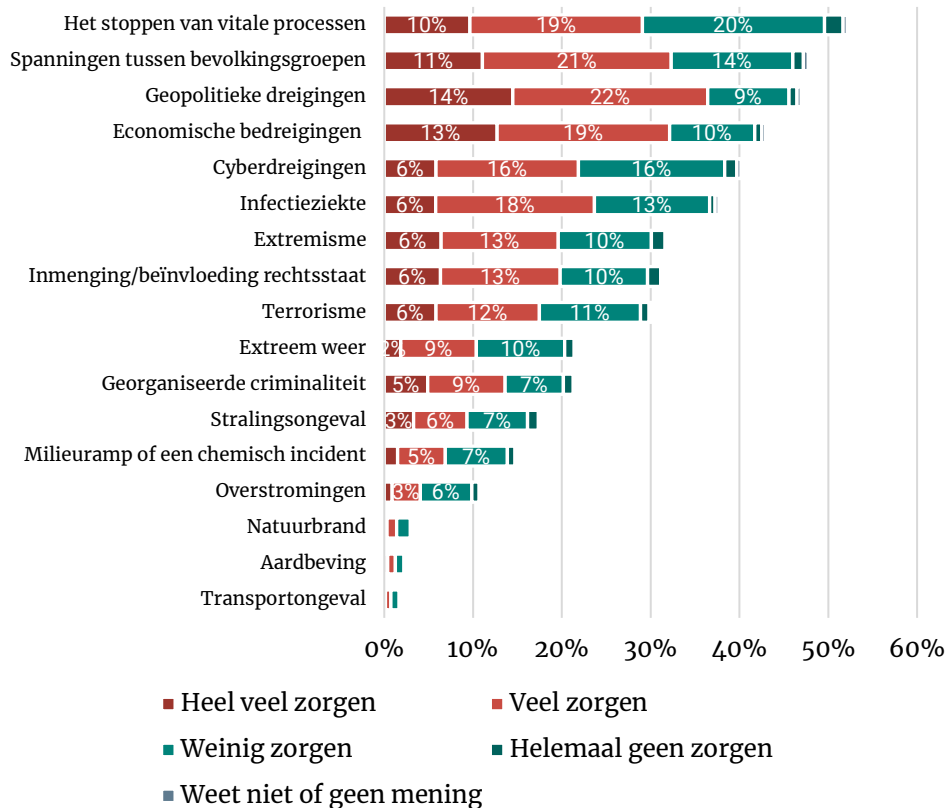
Zorgen over cyberdreigingen beleefde in de voorjaarsmeting van 2022 een piek. Deze gebeurtenis stond in de metingen van 2019 en 2021 respectievelijk op de vierde en vijfde plek. In de huidige meting zijn inwoners zich zowel relatief (ten opzichte van andere gebeurtenissen) als procentueel minder zorgen gaan maken over cyberdreigingen. Deze dreiging staat weer op de vijfde plek en het percentage dat zich hierover zorgen maakt is gedaald van 47 naar 40 procent (Figuur 2.9). Men is zich meer zorgen gaan maken over – onder andere – het stoppen van vitale processen en spanningen tussen bevolkingsgroepen.

Het stoppen van vitale processen is sinds 2022 een nieuwe zorg in de top 5. Ook zijn inwoners zich tussen de voorjaars- en de najaarsmeting 2022 meer zorgen gaan maken over het stoppen van vitale processen, zowel relatief als procentueel (van 43 naar 52%).

2.7 Zorgen over eigen veiligheid en die van naasten

Figuur 2.10 - Hoeveel zorgen maak jij je op dit moment over de veiligheid van jezelf en je familie en vrienden door onderstaande gebeurtenissen? Je krijgt hier de risico's en dreigingen te zien waar jij je de meeste zorgen over maakt
Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863)

Meeste zorgen om eigen veiligheid als het gaat om geopolitieke dreigingen, economische bedreigingen en spanningen tussen bevolkingsgroepen

Aan inwoners is per risico of dreiging waar ze zich in het algemeen zorgen over maken, gevraagd in hoeverre ze zich zorgen maken om de veiligheid van hun vrienden en familie. Deze uitkomsten zijn herberekend naar het aandeel in de totale populatie. In Figuur 2.10 staat weergegeven hoe groot het percentage van alle inwoners is dat zich zorgen maakt om de eigen veiligheid en die van hun vrienden en familie. Hiermee komt de presentatie van de uitkomsten op deze vraag dus niet overeen met de voorjaarsmeting, waar geen uitspraken over de totale populatie zijn gedaan, maar alleen over de subgroep (inwoners die zich zorgen maken over een specifieke gebeurtenis).

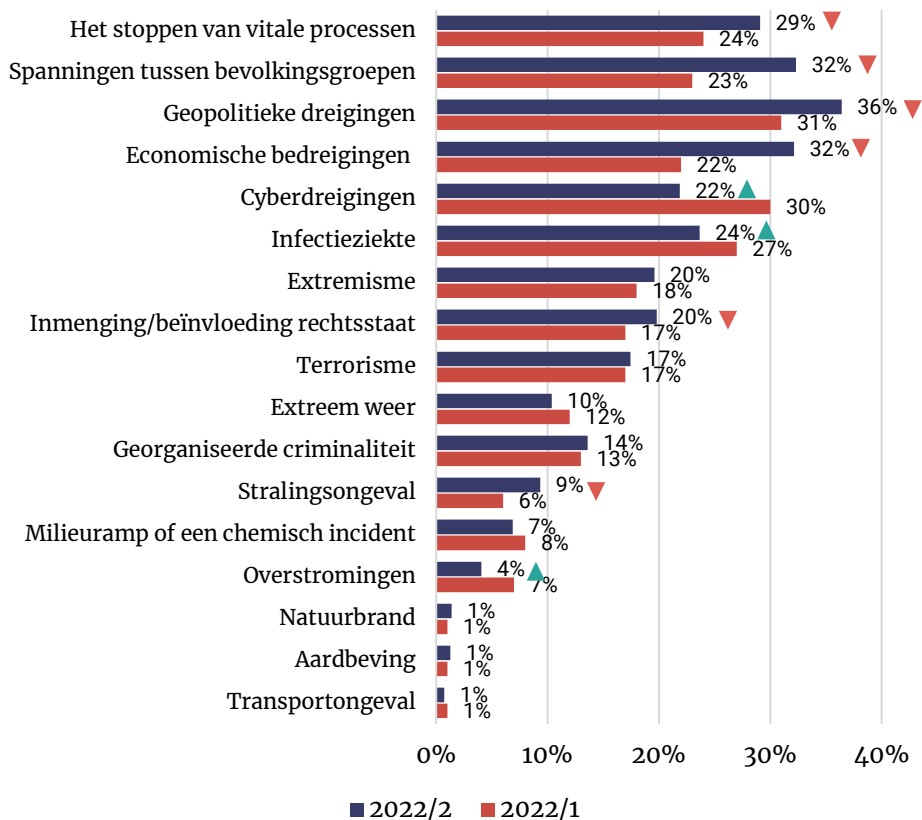
Inwoners van Nederland maken zich de meeste zorgen om de gevolgen voor zichzelf, familie en vrienden van stoppen van vitale processen, geopolitieke dreigingen, economische bedreigingen en spanningen tussen bevolkingsgroepen. Ruim een op de tien maakt zich veel zorgen om hun eigen veiligheid en die van hun naasten als het gaat om deze dreigingen. Over geopolitieke dreigingen maken inwoners zich het meeste zorgen. Rond de 30 procent maakt zich (heel) veel zorgen om de eigen veiligheid en die van hun naasten van deze vier gebeurtenissen.

Aardbevingen, natuurbranden en transportongevallen zijn het minst zorgwekkend voor inwoners, wanneer ze denken aan hun eigen veiligheid en de veiligheid van vrienden en familie.

Zorgen om eigen veiligheid vergelijking vorige meting

Figuur 2.11 - Hoeveel zorgen maak jij je op dit moment over de veiligheid van jezelf en je familie en vrienden door onderstaande gebeurtenissen? Je krijgt hier de risico's en dreigingen te zien waar jij je de meeste zorgen over maakt (% (heel) veel zorgen)

Basis: alle inwoners van Nederland

Stoppen vitale processen, spanningen tussen bevolkingsgroepen, geopolitieke dreigingen en economische bedreigingen zorgen voor meer zorgen eigen veiligheid

In vergelijking met de voorjaarsmeting zijn inwoners zich om een aantal gebeurtenissen meer zorgen gaan maken als het gaat om de eigen veiligheid en dat van hun familie en vrienden. Dit geldt voor het stoppen van vitale processen, spanningen tussen bevolkingsgroepen, geopolitieke dreigingen, economische bedreigingen, ongewenste inmenging en beïnvloeding van de democratische rechtstaat en stralingsongevallen.

Inwoners zijn zich minder zorgen gaan maken om cyberdreigingen, infectieziekten en overstromingen.

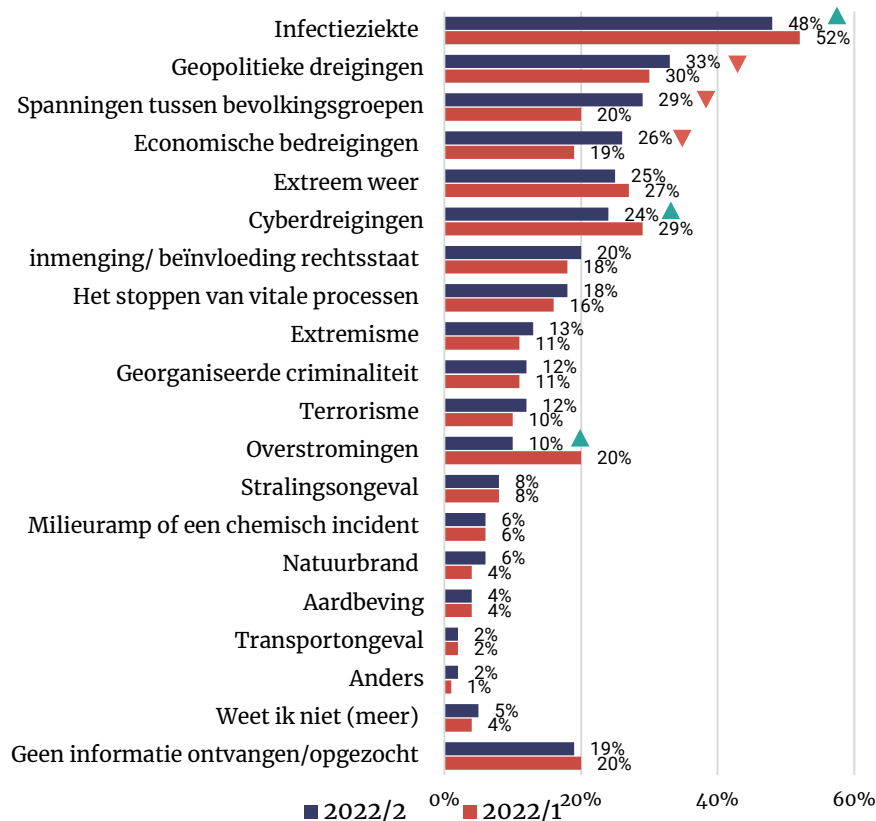
3 Voorbereiding op en handelen bij risico's

3.1 Opzoeken of ontvangen van informatie over risico's en dreigingen

Figuur 3.1 - Heb je in het afgelopen jaar over deze risico's en dreigingen informatie ontvangen of opgezocht?

Basis: alle inwoners van Nederland

De helft van de inwoners heeft het afgelopen jaar informatie opgezocht over infectieziekten

In totaal hebben acht op de tien inwoners informatie opgezocht of ontvangen over minimaal een van de zeventien gebeurtenissen. De helft heeft informatie ontvangen of opgezocht over infectieziekten, een derde over geopolitieke dreigingen, drie op de tien over spanningen tussen bevolkingsgroepen en een kwart over economische bedreigingen, extreem weer en cyberdreigingen.

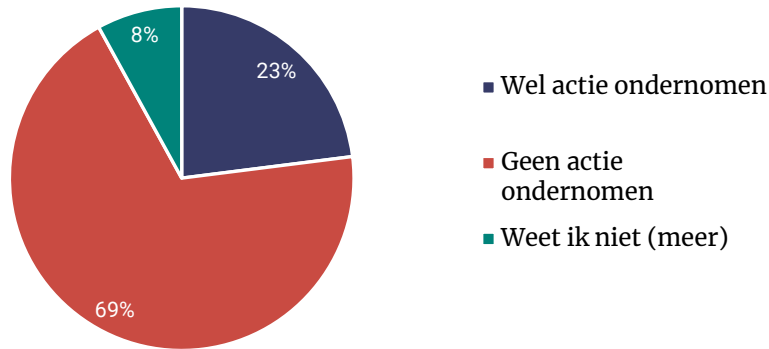
Ten opzichte van de voorjaarsmeting zijn de volgende significante verschillen zichtbaar: het aandeel dat informatie zoekt of ontving over infectieziekten is licht gedaald (van 52% naar 48%). Daarnaast is er ook een daling voor cyberdreigingen (van 29% naar 24%), extreem weer (van 27% naar 25%) en overstromingen (van 20% naar 10%).

Op het gebied van geopolitieke dreigingen heeft juist een groter deel informatie opgezocht (van 30% naar 33%). Dit geldt ook voor spanningen tussen bevolkingsgroepen (van 20% naar 29%) en economische bedreigingen (van 19% naar 26%).

3.2 Wel of geen actie ondernomen

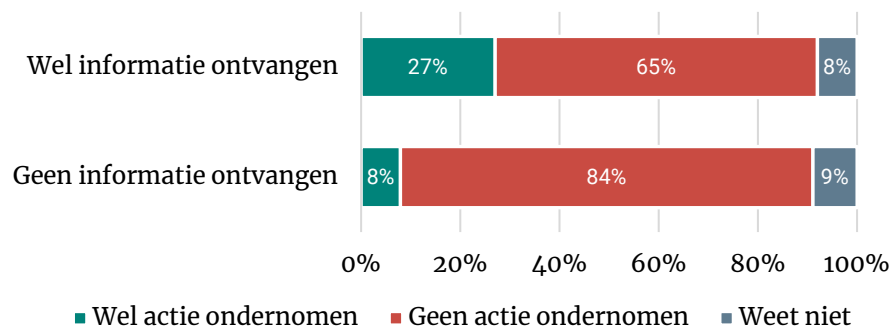
Figuur 3.2 – Heb je actie ondernomen om zo beter voorbereid te zijn op risico's en dreigingen?

Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863)

Figuur 3.3 – Ontvangen van informatie afgezet tegen wel of geen actie ondernomen.

Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863)

Zeven op de tien hebben geen actie ondernomen

In het najaar van 2022 geven zeven op de tien inwoners aan dat ze geen actie ondernomen hebben om beter voorbereid te zijn op risico's en dreigingen en 23 procent ondernam wel actie.

Inwoners die informatie hebben opgezocht ondernemen vaker actie

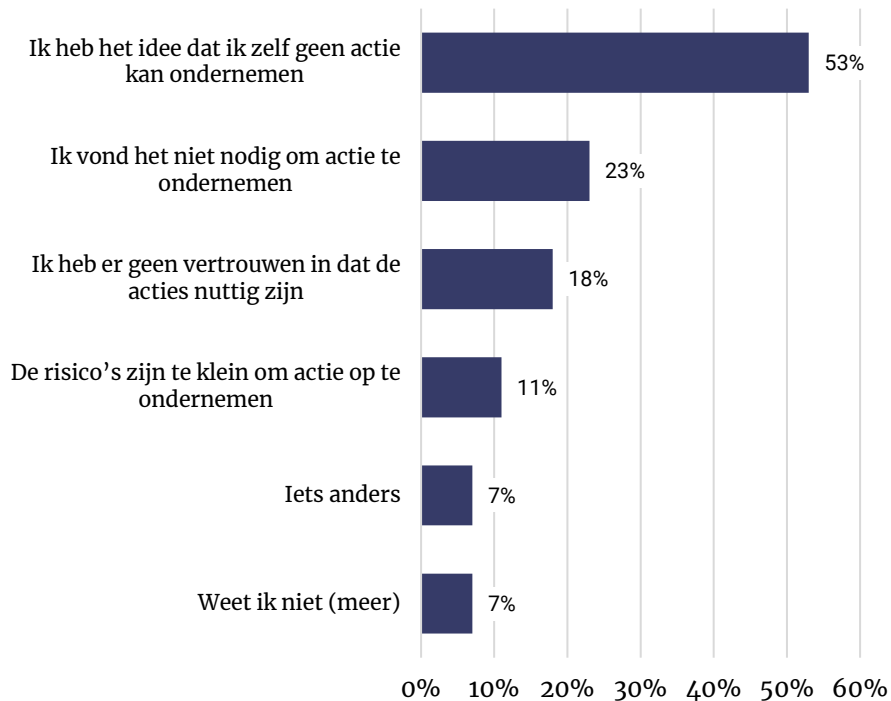
Inwoners die informatie hebben opgezocht, ondernemen vaker actie dan inwoners die dat niet deden. Van de inwoners die informatie hebben gezocht, heeft ruim een kwart (27%) actie ondernomen. Van de inwoners die geen informatie zochten, ondernam een op de twaalf (8%) actie. Inwoners konden door middel van een open vraag aangeven welke actie men heeft ondernomen. Hieruit bleek dat men voor een deel preventieve maatregelen heeft genomen met betrekking tot hun digitale veiligheid of met betrekking tot het opslaan van noodvoedsel of het leren van EHBO. Anderen hebben maatregelen genomen tegen klimaatverandering. Daarnaast noemen mensen ook dat ze de maatregelen van de overheid opvolgen, onder andere met betrekking tot de COVID-19 maatregelen. Enkele quotes ter illustratie:

- “Aanleggen van kleine voedselvoorraden en hulpmiddelen voor eventuele ongevallen. Oefenen eerste hulp.”
- “Alleen acties ondernomen omtrent infectieziektes. Door kleine aanpassingen kun je toch een grotere impact hebben op de verspreiding, zoals het dragen van een mondkapje bij de huisarts. Verkleint de kans dat je ziek wordt en dat kan de druk op de lokale zorg verminderen.”
- “Extra virusscanner op mijn computer. Beveiliging op ramen en deuren.”
- “In huis en tuin: meer bloemen en planten voor verschillende dieren. Meer natuur en minder tegels. En kijken welke mogelijkheden er zijn om gas, energie en water te besparen.”

3.3 Waarom geen actie ondernomen

Figuur 3.4 - Waarom heb je geen actie ondernomen?

Basis: inwoners van Nederland die geen actie hebben ondernomen (n = 4.046)*

*geen vergelijking mogelijk met de voorjaarsmeting, omdat deze vraag toen aan een andere subgroep is voorgelegd, namelijk personen die informatie hebben opgezocht of ontvangen én geen actie hebben ondernomen.

Idee dat men zelf geen actie kan ondernemen voornaamste reden om niets te doen

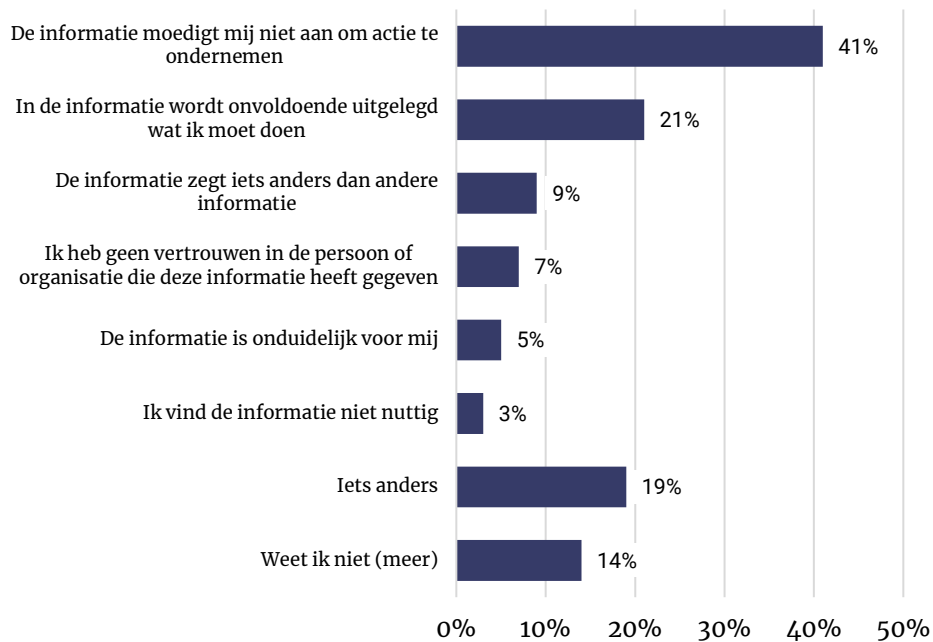
Zeven op de tien inwoners hebben geen actie ondernomen. Aan deze groep is gevraagd waarom men geen actie heeft ondernomen.

De belangrijkste reden voor deze personen is dat ze het idee hebben dat ze zelf geen actie kunnen ondernemen (53%). Een deel vond het niet nodig om actie te ondernemen (23%). Bijna twee op de tien hebben er geen vertrouwen in dat de acties nuttig zijn (18%) en een op de tien vindt dat de risico's te klein zijn om actie op te ondernemen.

3.4 Wel informatie opgezocht of ontvangen, maar geen actie ondernomen

Figuur 3.5 - Waarom heb je wel informatie opgezocht of ontvangen, maar geen actie ondernomen?

Basis: inwoners van Nederland die wel informatie hebben opgezocht of ontvangen maar geen actie hebben ondernomen (n = 2.970)*

*geen vergelijking mogelijk met de voorjaarsmeting

Informatie moedigt volgens vier op de tien niet aan om actie te ondernemen

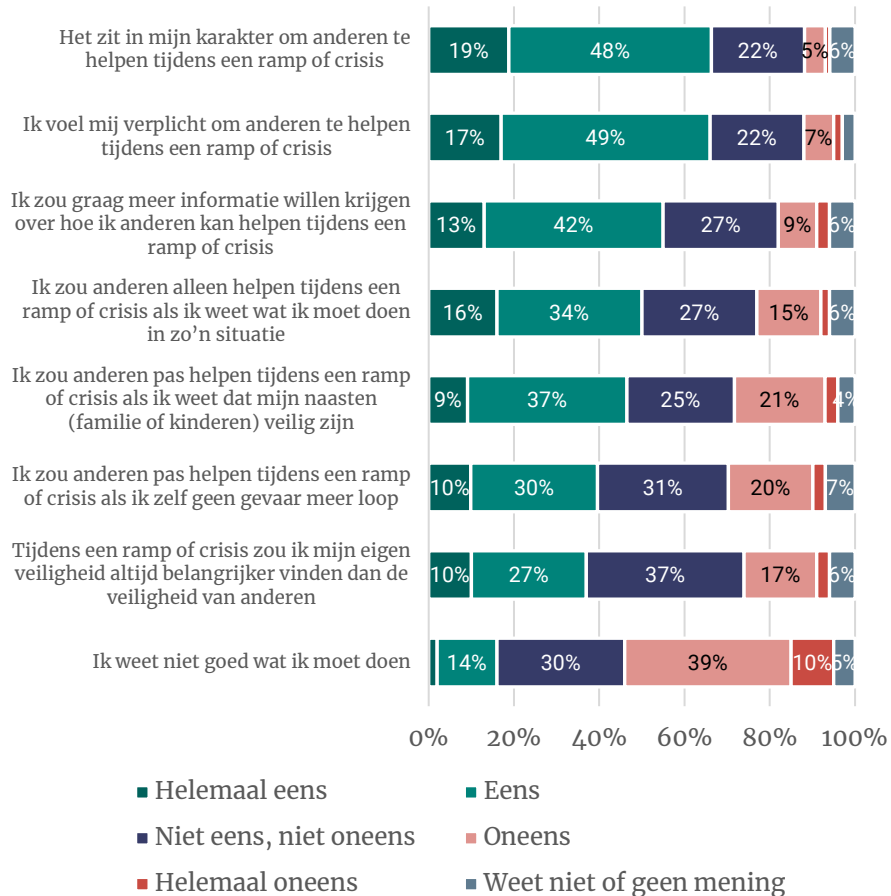
Vier op de tien inwoners die *wel* informatie hebben opgezocht of ontvangen, maar *geen* actie hebben ondernomen geven hiervoor als reden dat de informatie hen niet aanmoedigt om actie te ondernemen. Een vijfde vindt dat er in de informatie onvoldoende uitgelegd wordt wat ze moeten doen.

Slechts een klein deel geeft als reden dat de informatie niet nuttig (3%) of onduidelijk was (5%). Andere argumenten die een beperkte rol spelen om geen actie te ondernemen zijn de tegenstrijdigheid van informatie (9%) en een gebrek aan vertrouwen in de verzender van de informatie (7%).

3.5 Anderen helpen bij een ramp of crisis

Figuur 3.6 - In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?
 Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863) (% (helemaal) mee eens)

Mensen helpen anderen in een ramp of crisis omdat het in hun karakter zit of omdat ze zich verplicht voelen

Twee derde van de inwoners noemt dat het in hun karakter zit om anderen te helpen tijdens een ramp of crisis (67% (helemaal) mee eens). Ook voelt twee derde zich verplicht om anderen te helpen (66% (helemaal) mee eens).

Ruim de helft van de inwoners (54% (helemaal) mee eens) zou graag meer informatie willen over hoe ze tijdens een ramp of crisis anderen kunnen helpen.

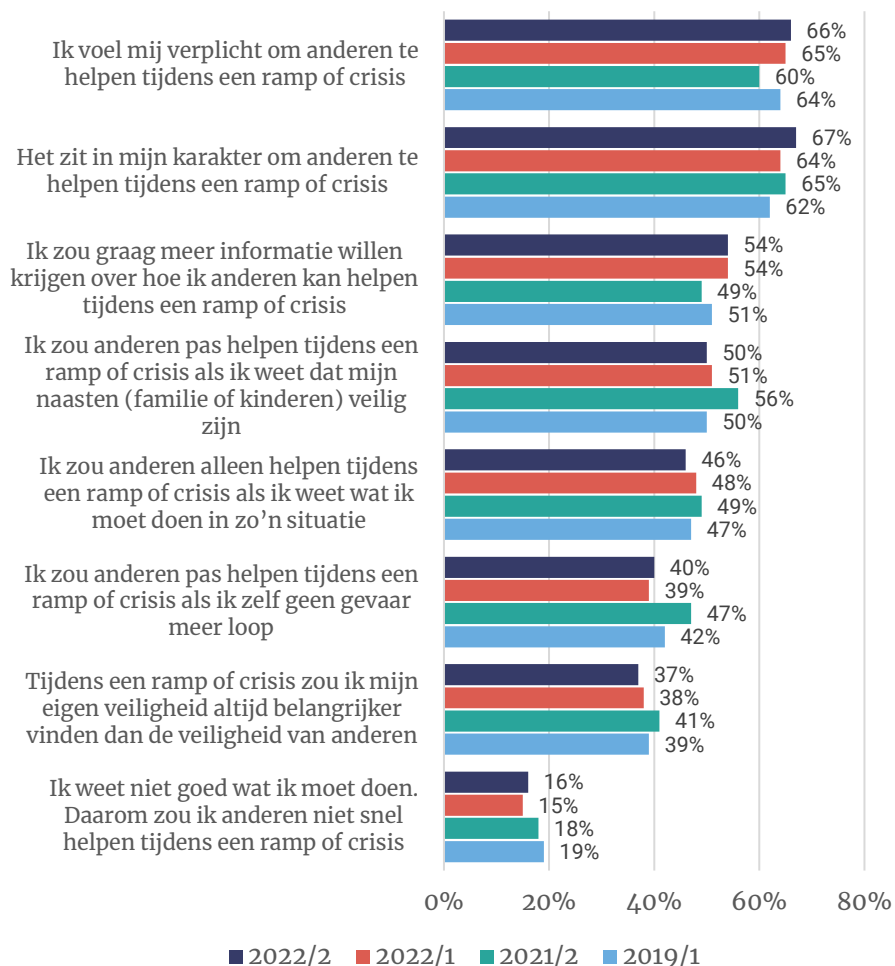
Bijna een op de zes (15% (helemaal) mee eens) weet niet goed wat hij of zij moet doen.

Anderen helpen in vergelijking tot voorgaande metingen

Figuur 3.7 - In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: alle Nederlanders (n=5.863) (% (helemaal) mee eens)

Inwoners zijn niet veranderd in hun intenties om anderen wel of niet te helpen bij een ramp of crisis

Twee derde van de inwoners voelt zich verplicht om anderen te helpen tijdens een ramp of crisis. Dit percentage is gelijk aan de voorjaarsmeting van 2022 en die van 2019, maar ligt hoger dan tijdens de najaarsmeting van 2021 (60%). Daarnaast noemt een even groot deel dat het in hun karakter zit om anderen te helpen tijdens een ramp of crisis. Dit is gelijk gebleven ten opzichte van de eerdere metingen.

Tijdens de najaarsmeting van 2022 gaf de helft van de inwoners aan dat ze anderen pas zouden helpen, zodra ze weten dat hun naasten veilig zijn. Dit is licht gedaald ten opzichte van de meting van het najaar 2021 (56%). Vier op de tien zouden anderen pas helpen als ze zelf geen gevaar meer lopen. In het najaar van 2021 lag dit significant hoger (47%).

Ruim de helft van de inwoners (54%) wil graag meer informatie over hoe ze anderen kunnen helpen tijdens een ramp of crisis. Een op de zes (16%) geeft als reden dat ze anderen niet zouden helpen, omdat ze niet goed weten wat ze moeten doen. Dit verschilt niet significant van de vorige metingen.

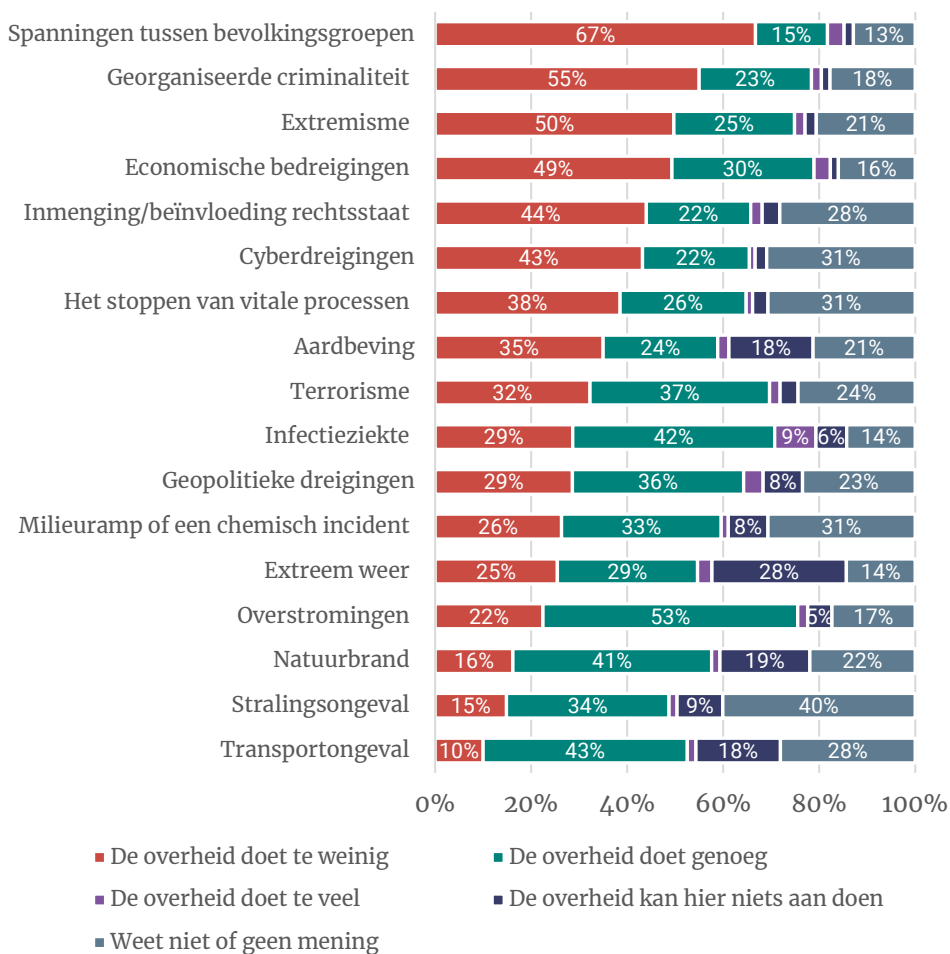
4 Rol overheid

4.1 Beoordeling inspanning overheid

Figuur 4.1 – In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Basis: alle inwoners van Nederland (n=5.863)

Twee derde vindt dat overheid te weinig doet om spanningen tussen bevolkingsgroepen te voorkomen

Een deel van de inwoners vindt het lastig in te schatten of de overheid voldoende doet om bepaalde risico's en dreigingen te voorkomen. Dit blijkt uit de relatief hoge percentages weet niet of geen mening. Met name de overheidsinspanningen voor stralingsongevallen (40% weet niet), cyberdreigingen (31%), stoppen van vitale processen (31%) en een milieuramp of chemisch incident (31%) vindt men moeilijk in te schatten.

Bij extreem weer denkt een relatief grote groep dat de overheid hier niets aan kan doen (28%). Een vergelijkbare groep vindt dat de overheid genoeg doet (29%) of te weinig doet (26%).

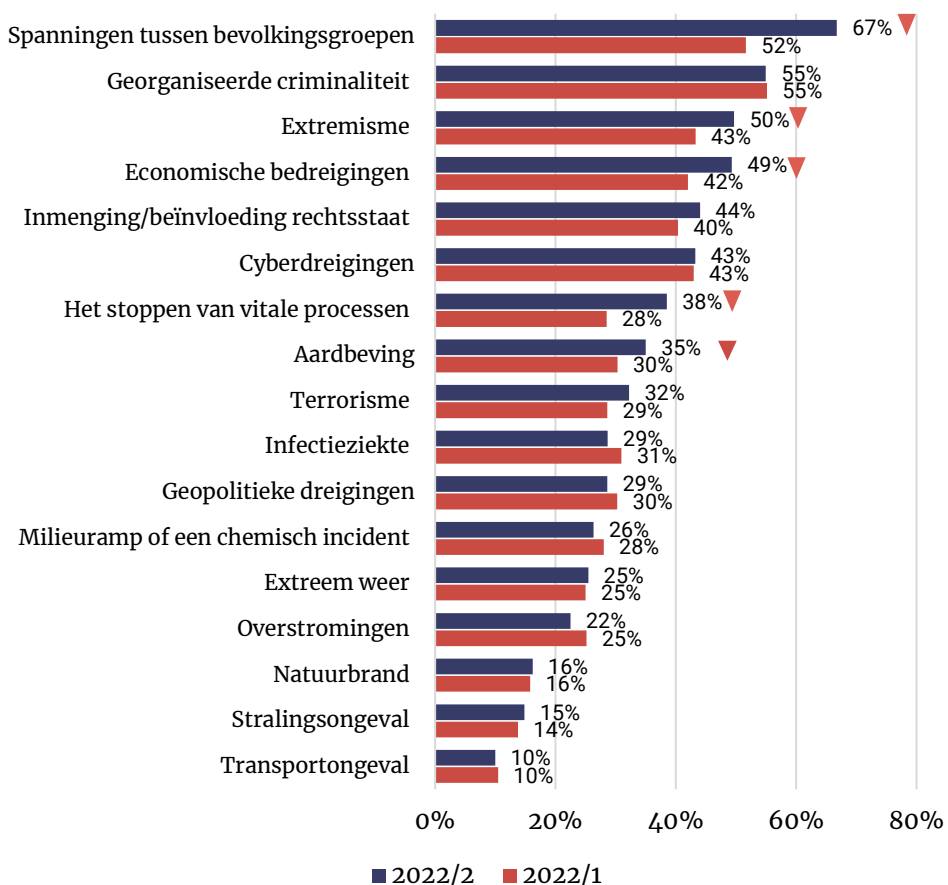
De belangrijkste dreigingen waar de overheid volgens inwoners te weinig aan doet zijn spanningen tussen bevolkingsgroepen (67%) en georganiseerde criminaliteit (55%).

Vergelijking voorgaande meting

Figuur 4.2 - In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen? (% overheid doet te weinig)

Basis: alle inwoners van Nederland

Groter deel inwoners vindt dat overheid te weinig doet om spanningen tussen bevolkingsgroepen te voorkomen

Figuur 4.2 laat het percentage inwoners zien dat in de huidige meting en de voorjaarsmeting van 2022 vindt dat de overheid te weinig doet om risico's en dreigingen te voorkomen. In de najaarsmeting van 2022 staat spanningen tussen bevolkingsgroepen op nummer 1 van de gebeurtenissen waarvan inwoners vinden dat de overheid te weinig doet, twee derde (67%) heeft dit beeld. Dit percentage is toegenomen ten opzichte van de voorjaarsmeting, toen was nog de helft (52%) van mening dat de overheid te weinig doet op dit vlak.

Ook het deel van de inwoners dat denkt dat de overheid te weinig doet op het gebied van extremisme, economische bedreigingen en het stoppen van vitale processen en aardbevingen is toegenomen ten opzichte van de voorjaarsmeting.

Ruim de helft (55%) heeft het idee dat de overheid te weinig doet om georganiseerde criminaliteit aan te pakken, dit komt overeen met de voorjaarsmeting.

Top 5 beoordeling inspanning overheid vergelijking voorgaande metingen

Tabel 4.1 - In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen? (top vijf, % overheid doet te weinig om deze te voorkomen)*.

Meting	2022/2	2022/1	2021/2	2020/1
Eerste	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	Georganiseerde criminaliteit	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	Spanning tussen bevolkingsgroepen
Tweede	Georganiseerde criminaliteit	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	Extremisme	Georganiseerde criminaliteit
Derde	Extremisme	Extremisme	Georganiseerde criminaliteit	Extremisme
Vierde	Economische bedreigingen	Cyberdreigingen	Cyberdreiging	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat
Vijfde	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat	Economische bedreigingen	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat	Cyberdreiging

*Vraag is niet in 2019 gesteld

Spanningen tussen bevolkingsgroepen blijft volgens inwoners urgent

Tabel 4.1 laat zien wat de top 5 gebeurtenissen is waarvan inwoners vinden dat de overheid te weinig doet om deze te voorkomen. De uitkomsten van de voorgaande metingen zijn berekend middels correctiefactoren, om ze zo vergelijkbaar te maken met de huidige meting. Voor meer uitleg over de berekening, zie bijlage B.

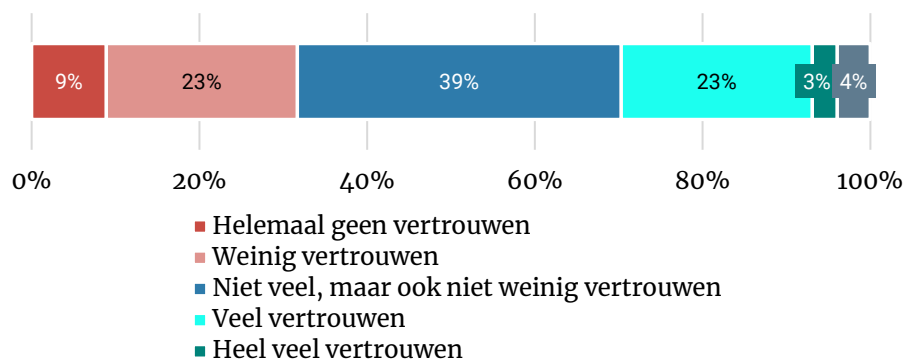
In bijlage I staat het volledige overzicht per meting.

Spanningen tussen bevolkingsgroepen blijven over de jaren heen (2022-2020) een belangrijk aspect waarvan inwoners vinden dat de overheid hier te weinig aan doet. Vier van de vijf gebeurtenissen in de top 5 van het najaar van 2022 stonden ook vóór 2022 in de top 5. Economische bedreigingen staan sinds 2022 in de top 5 van gebeurtenissen waarvan inwoners vinden dat de overheid er te weinig aan doet. Cyberdreigingen stonden in de voorgaande metingen in de top 5. In de huidige meting staat deze gebeurtenis op de zesde plek. Deze gebeurtenis is dus gepasseerd door andere gebeurtenissen waarvan inwoners vinden dat de overheid hier te weinig aan doet.

Figuur 4.3 – Hoeveel vertrouwen heb je in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp of crisis? (2022).

Basis: alle inwoners van Nederland (n = 5.683)

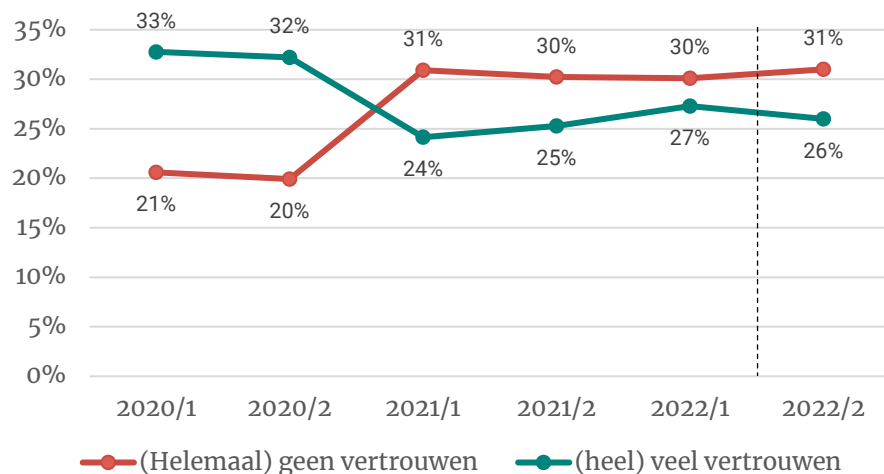

Kwart heeft vertrouwen in informatievoorziening van de overheid bij een ramp

Uit de najaarsmeting van 2022 blijkt dat bijna een derde weinig tot helemaal geen vertrouwen heeft in de informatievoorziening van de overheid. Een iets groter deel, vier op de tien, heeft niet veel, maar ook niet weinig vertrouwen. Ongeveer een kwart (26%) heeft (heel) veel vertrouwen.

Het aandeel dat (helemaal) geen vertrouwen heeft in de informatievoorziening van de overheid is stabiel over de periode voorjaar 2021–najaar 2022. Dit geldt ook voor het deel van de inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de informatievoorziening van de overheid tijdens een ramp of crisis.

Figuur 4.4 – Hoeveel vertrouwen heb je in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp of crisis? (zomer 2020 –Najaar 2022. Basis: alle inwoners van Nederland

Algemeen vertrouwen in de overheid hangt samen met vertrouwen informatievoorziening bij een ramp

Inwoners die op dit moment helemaal geen tot weinig vertrouwen hebben in de overheid, hebben ook vaak helemaal geen tot weinig vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid. Bijna driekwart van de inwoners die (helemaal) geen vertrouwen hebben in de overheid, hebben ook (helemaal) geen vertrouwen in de informatievoorziening tijdens rampen en crises.

Bijlage A Overzicht barometers

Meting		Doorlooptijd	Respons	Uitvoerder
1. Voorjaar	2019/1	14 maart – 18 maart	838	Motivaction
2. Najaar 2019	2019/2	10 december – 14 december	818	Motivaction
3. Voorjaar	2020/1	31 augustus – 7 september	806	Motivaction
4. Najaar 2020	2020/2	10 december – 16 december	803	Motivaction
5. Voorjaar	2021/1	29 april – 4 mei	824	Motivaction
6. Najaar 2021	2021/2	20 oktober – 31 oktober	812	Motivaction
7. Voorjaar	2022/1	22 april – 6 mei	2.290	I&O Research
8. Najaar 2022	2022/2	5 oktober – 19 oktober	5.863	I&O Research

Bijlage B Berekening omrekenfactoren

Hoeveel vertrouwen heb jij op dit moment in de overheid? (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
Helemaal geen vertrouwen	11,1%	Helemaal geen vertrouwen	12,0%	
Weinig vertrouwen	28,9%	Weinig vertrouwen	51,6%	
Niet veel, maar ook niet weinig vertrouwen	40,7%			
Veel vertrouwen	17,0%	Veel vertrouwen	29,5%	
Heel veel vertrouwen	2,3%	Heel veel vertrouwen	2,4%	
Weet niet of geen mening	0,0%	Weet niet/geen mening	4,5%	
TOTAAL	100,0%		100,0%	
Weinig + helemaal geen vertrouwen	40,0%	Weinig + helemaal geen vertrouwen	63,6%	0,63
Veel + heel veel vertrouwen	19,3%	Veel + heel veel vertrouwen	32,0%	0,60

Hoeveel vertrouwen heb je in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp of crisis? (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
Helemaal geen vertrouwen	7,8%	Helemaal geen vertrouwen	7,1%	
Weinig vertrouwen	22,3%	Weinig vertrouwen	36,7%	
Niet veel, maar ook niet weinig vertrouwen	40,0%			
Veel vertrouwen	23,9%	Veel vertrouwen	44,0%	
Heel veel vertrouwen	3,4%	Heel veel vertrouwen	3,5%	
Weet niet of geen mening	2,4%	Weet niet/geen mening	8,7%	
TOTAAL	100,0%		100,0%	
Weinig + helemaal geen vertrouwen	30,1%	Weinig + helemaal geen vertrouwen	43,8%	0,69
Veel + heel veel vertrouwen	27,3%	Veel + heel veel vertrouwen	47,5%	0,57

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Overstroming (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	25,1%	De overheid doet te weinig	22,8%	1,10
De overheid doet genoeg	52,9%	De overheid doet genoeg	54,5%	0,97
De overheid doet te veel	1,7%	De overheid doet te veel	2,6%	
De overheid kan hier niets aan doen	4,8%			
Weet niet of geen mening	15,5%	Weet niet of geen mening	20,1%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen? Extreem weer (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	25,0%	De overheid doet te weinig	27,4%	0,91
De overheid doet genoeg	31,8%	De overheid doet genoeg	41,6%	0,76
De overheid doet te veel	1,6%	De overheid doet te veel	4,8%	
De overheid kan hier niets aan doen	26,9%			
Weet niet of geen mening	14,7%	Weet niet of geen mening	26,3%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Natuurbrand (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	15,8%	De overheid doet te weinig	18,7%	0,84
De overheid doet genoeg	40,6%	De overheid doet genoeg	51,2%	0,79
De overheid doet te veel	1,6%	De overheid doet te veel	1,3%	
De overheid kan hier niets aan doen	17,2%			
Weet niet of geen mening	24,8%	Weet niet of geen mening	28,8%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Aardbeving (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	30,3%	De overheid doet te weinig	33,3%	0,91
De overheid doet genoeg	25,0%	De overheid doet genoeg	33,8%	0,74
De overheid doet te veel	2,1%	De overheid doet te veel	2,9%	
De overheid kan hier niets aan doen	20,4%			
Weet niet of geen mening	22,2%	Weet niet of geen mening	30,0%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Milieuramp of chemisch incident (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	28,0%	De overheid doet te weinig	28,8%	0,97
De overheid doet genoeg	34,9%	De overheid doet genoeg	36,8%	0,95
De overheid doet te veel	1,2%	De overheid doet te veel	0,7%	
De overheid kan hier niets aan doen	5,4%			
Weet niet of geen mening	30,6%	Weet niet of geen mening	33,7%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Infectieziekte (bij mens en dier) (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	30,9%	De overheid doet te weinig	32,1%	0,96
De overheid doet genoeg	39,6%	De overheid doet genoeg	39,9%	0,99
De overheid doet te veel	6,7%	De overheid doet te veel	10,0%	
De overheid kan hier niets aan doen	8,0%			
Weet niet of geen mening	14,8%	Weet niet of geen mening	17,9%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Stralingsongeval (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	13,8%	De overheid doet te weinig	16,5%	0,84
De overheid doet genoeg	37,1%	De overheid doet genoeg	38,2%	0,97
De overheid doet te veel	2,3%	De overheid doet te veel	2,2%	
De overheid kan hier niets aan doen	6,2%			
Weet niet of geen mening	40,6%	Weet niet of geen mening	43,2%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Transportongeval (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	10,5%	De overheid doet te weinig	12,5%	0,84
De overheid doet genoeg	44,0%	De overheid doet genoeg	52,3%	0,84
De overheid doet te veel	1,8%	De overheid doet te veel	2,2%	
De overheid kan hier niets aan doen	15,7%			
Weet niet of geen mening	28,1%	Weet niet of geen mening	33,1%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen? Het stoppen van vitale processen (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	28,5%	De overheid doet te weinig	32,2%	0,89
De overheid doet genoeg	31,1%	De overheid doet genoeg	30,9%	1,01
De overheid doet te veel	1,8%	De overheid doet te veel	1,1%	
De overheid kan hier niets aan doen	2,9%			
Weet niet of geen mening	35,8%	Weet niet of geen mening	35,8%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen? Cyberdreigingen (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	43,0%	De overheid doet te weinig	45,7%	0,94
De overheid doet genoeg	24,8%	De overheid doet genoeg	23,8%	1,04
De overheid doet te veel	0,7%	De overheid doet te veel	0,5%	
De overheid kan hier niets aan doen	2,0%			
Weet niet of geen mening	29,4%	Weet niet of geen mening	30,0%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Spanningen tussen bevolkingsgroepen (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	51,7%	De overheid doet te weinig	52,3%	0,99
De overheid doet genoeg	23,3%	De overheid doet genoeg	23,8%	0,98
De overheid doet te veel	2,3%	De overheid doet te veel	4,4%	
De overheid kan hier niets aan doen	3,2%			
Weet niet of geen mening	19,5%	Weet niet of geen mening	19,5%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	40,3%	De overheid doet te weinig	41,9%	0,96
De overheid doet genoeg	24,8%	De overheid doet genoeg	24,3%	1,02
De overheid doet te veel	1,8%	De overheid doet te veel	3,3%	
De overheid kan hier niets aan doen	3,4%			
Weet niet of geen mening	29,7%	Weet niet of geen mening	30,5%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Terrorisme (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	28,6%	De overheid doet te weinig	27,3%	1,05
De overheid doet genoeg	43,1%	De overheid doet genoeg	42,7%	1,01
De overheid doet te veel	1,9%	De overheid doet te veel	2,9%	
De overheid kan hier niets aan doen	3,0%			
Weet niet of geen mening	23,5%	Weet niet of geen mening	27,1%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Extremisme (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	43,3%	De overheid doet te weinig	42,5%	1,02
De overheid doet genoeg	30,0%	De overheid doet genoeg	30,9%	0,97
De overheid doet te veel	1,0%	De overheid doet te veel	1,3%	
De overheid kan hier niets aan doen	2,5%			
Weet niet of geen mening	23,2%	Weet niet of geen mening	25,3%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Geopolitieke dreigingen (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	30,2%	De overheid doet te weinig	30,2%	1,00
De overheid doet genoeg	36,9%	De overheid doet genoeg	37,2%	0,99
De overheid doet te veel	2,7%	De overheid doet te veel	2,9%	
De overheid kan hier niets aan doen	5,5%			
Weet niet of geen mening	24,7%	Weet niet of geen mening	29,7%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Economische bedreigingen (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	42,0%	De overheid doet te weinig	39,9%	1,05
De overheid doet genoeg	33,4%	De overheid doet genoeg	35,7%	0,94
De overheid doet te veel	1,8%	De overheid doet te veel	1,8%	
De overheid kan hier niets aan doen	1,8%			
Weet niet of geen mening	21,1%	Weet niet of geen mening	22,6%	
TOTAAL	100%		100%	

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen?

Georganiseerde criminaliteit (splitrun 2022/1)

Nieuwe antwoordcategorieën	%	Oude antwoordcategorieën	%	Omrekenfactor
De overheid doet te weinig	55,2%	De overheid doet te weinig	53,5%	1,03
De overheid doet genoeg	23,6%	De overheid doet genoeg	25,2%	0,94
De overheid doet te veel	1,6%	De overheid doet te veel	2,0%	
De overheid kan hier niets aan doen	1,0%			
Weet niet of geen mening	18,6%	Weet niet of geen mening	19,4%	
TOTAAL	100%		100%	

Bijlage C Overzicht uitkomsten open antwoorden zorgen over risico's en dreigingen voor nationale veiligheid

Risico's en dreigingen	%
Slechte economische situatie/recessie/economische crisis	26%
Tekortschieten overheidsbeleid	24%
Oorlog in Oekraïne	23%
Klimaatverandering/Milieu(rampen)/natuur	20%
Immigranten/immigratie/vluchtelingen	20%
Gas-/energieprijzen en tekorten, afhankelijkheid van buitenslands (Russisch) gas/energie	19%
(Derde) Wereldoorlog	18%
Verharding van de samenleving/gebrek normen en waarden/intolerantie	15%
Toename criminaliteit	13%
Druk/invloed van buitenlandse leiders/landen en bedrijven	10%
Zorgen over de boerenprotesten/stikstofbeleid	10%

Risico's en dreigingen	%
Extremisme (waaronder rechtsextremisme)	9%
Terrorisme	8%
Politieke onrust en onvrede/bezorgdheid over politieke partijen	8%
Cyberdreigingen (algemeen, andere landen) en cyberveiligheid	7%
Politietekorten/gebrek handhaving/tekortkomingen rechterlijke macht	7%
Nucleaire oorlog	6%
(Geestelijke) gezondheidszorg	6%
Openbare veiligheid/toename van geweld en agressie	6%
Woningmarkt/woningnood	6%
Spanningen tussen bevolkingsgroepen	5%
Nepnieuws/ fakenews/ complottheorieën	5%
Drugs	4%
Defensie/leger (o.a. bezuinigingen, tekorten)	4%
Coronavirus/COVID/pandemie	4%
Rol/positie internationale samenwerkingsverbanden (NAVO/EU)	3%
Bedreiging/ aantasting democratie	2%
Kwetsbare infrastructuur	2%
Onderwijs (tekorten)	1%
Andersoortige aanslagen/ aanslagen algemeen	0%
Overig	5%

Bijlage D Overzicht uitgevraagde gebeurtenissen

- 1. Overstromingen** (bijvoorbeeld vanuit zee of een rivier, of het doorbreken van dijken)
- 2. Extreem weer** (zoals een zware storm, een hittegolf, gladheid door ijzel, sneeuwstorm)
- 3. Natuurbrand** (zoals een bosbrand of een heidebrand)
- 4. Aardbeving**
- 5. Milieuramp of een chemisch incident** (zoals een olieramp, een ongeval met chemische bedrijven, lekkage van chemicaliën in water, in de bodem, en in het grondwater)
- 6. Infectieziekte (bij mens en dier)** (zoals een virus of besmetting door bacteriën bij veel mensen of dieren die de gezondheid van mensen of dieren bedreigt)
- 7. Stralingsongeval** (zoals een ongeluk in een kerncentrale waarbij radioactief materiaal vrijkomt)
- 8. Transportongeval** (zoals een ernstig ongeluk op het spoor of op de weg, in de scheepvaart of met een vliegtuig)
- 9. Het stoppen van vitale processen** (zoals langdurig geen elektriciteit, geen gas, geen drinkwater, geen internet of telefoon)
- 10. Cyberdreigingen** (inbreken in essentiële computersystemen. Dit zorgt voor digitale aanvallen op organisaties en het verstoren van noodzakelijke voorzieningen, zoals energie, water of ons betalingssysteem, of de diefstal van staatsgeheimen, persoonsgegevens en intellectueel eigendom)
- 11. Spanningen tussen bevolkingsgroepen** (bijvoorbeeld door het opnemen van meer vluchtelingen of migranten, de inburgering van deze groepen, grotere verschillen en toegenomen spanningen tussen verschillende bevolkingsgroepen, wat tot geweld kan leiden)
- 12. Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat** (bijvoorbeeld door het verspreiden van desinformatie, het bemoeien met onze democratie door buitenlandse staten met als doel onze democratie te verstoren)
- 13. Terrorisme** (bijvoorbeeld door aanslagen gedaan door mensen met andere ideeën of een ideologie zoals jihadisme of rechtsextremisme)
- 14. Extremisme** (zoals geweld en wetsovertredingen van linksextremisten en rechtsextremisten, radicale moslims, asielrechtenextremisten en van dierenrechtenextremisten)
- 15. Geopolitieke dreigingen** (dreigingen tussen landen, zoals de dreiging van oorlog, internationale conflicten en toenemende spanningen tussen grote, machtige landen)
- 16. Economische bedreigingen** (financiële bedreigingen, bijvoorbeeld hoge werkloosheid, grote financiële instellingen die niet meer kunnen bestaan door te hoge schulden, oplopende staatsschuld of het instorten van de beurs)
- 17. Georganiseerde criminaliteit** (bijvoorbeeld burgers of bedrijven die crimineel geld witwassen of frauderen met vastgoed, wietplantages, cocaïnehandel of XTC-labs)

Bijlage E Overzicht waarschijnlijkheid gebeurtenissen

Geef per gebeurtenis aan hoe waarschijnlijk of onwaarschijnlijk je vindt dat die zich voordoet (% (zeer) waarschijnlijk)

2022/2		2022/1		2021/2		2019/1*	
1	Georganiseerde criminaliteit	1	Cyberdreigingen	1	Georganiseerde criminaliteit	1	Cyberdreigingen
2	Cyberdreigingen	2	Georganiseerde criminaliteit	2	Cyberdreigingen	2	Spanningen tussen bevolkingsgroepen
3	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	3	Extreem weer	3	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	3	Terrorisme
4	Geopolitieke dreigingen	4	Infectieziekte	4	Infectieziekte	4	Extreem weer
5	Economische bedreigingen	5	Geopolitieke dreigingen	5	Extreem weer	5	Extremisme
6	Extremisme	6	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	6	Extremisme	6	Transportongeval
7	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat	7	Extremisme	7	Terrorisme	7	Economische bedreigingen
8	Infectieziekten	8	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat	8	Ongewenste inmenging, beïnvloeding van democratische rechtsstaat	8	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat
9	Extreem weer	9	Economische bedreigingen	9	Overstromingen	9	Infectieziekte
10	Terrorisme	10	Terrorisme	10	Economische bedreigingen	10	Natuurbrand
11	Natuurbrand	11	Natuurbrand	11	Natuurbrand	11	Milieuramp of een chemisch incident
12	Overstromingen	12	Overstromingen	12	Transportongeval	12	Overstromingen
13	Milieuramp of een chemisch incident	13	Transportongeval	13	Milieuramp of een chemisch incident	13	Geopolitieke dreigingen
14	Stoppen van vitale processen	14	Milieuramp of een chemisch incident	14	Geopolitieke dreigingen	14	Het stoppen van vitale processen
15	Transportongeval	15	Het stoppen van vitale processen	15	Het stoppen van vitale processen	15	Aardbeving
16	Stalingsongeval	16	Aardbeving	16	Aardbeving	16	Stralingsongeval
17	Aardbeving	17	Stralingsongeval	17	Stralingsongeval	17	

*Georganiseerde criminaliteit niet in 2019 gevraagd

Bijlage F Overzicht ernst gebeurtenissen

Als de onderstaande gebeurtenissen zich zouden voordoen, hoe ernstig is dat voor de Nederlandse samenleving? (% zeer ernstig/catastrofaal)

2022/2		2022/1		2021/2		2019/1*	
1	Het stoppen van vitale processen	1	Het stoppen van vitale processen	1	Het stoppen van vitale processen	1	Terrorisme
2	Stralingsongeval	2	Stralingsongeval	2	Terrorisme	2	Stralingsongeval
3	Geopolitieke dreigingen	3	Geopolitieke dreigingen	3	Stralingsongeval	3	Extremisme
4	Cyberdreigingen	4	Cyberdreigingen	4	Infectieziekte (bij mens en dier)	4	Het stoppen van vitale processen
5	Terrorisme	5	Terrorisme	5	Geopolitieke dreigingen	5	Spanningen tussen bevolkingsgroepen
6	Economische bedreigingen	6	Infectieziekte (bij mens en dier)	6	Extremisme	6	Infectieziekte (bij mens en dier)
7	Overstromingen	7	Economische bedreigingen	7	Overstromingen	7	Cyberdreigingen
8	Infectieziekte	8	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat	8	Cyberdreigingen	8	Milieuramp of een chemisch incident
9	Milieuramp of een chemisch incident	9	Extremisme	9	Milieuramp of een chemisch incident	9	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat
10	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat	10	Overstromingen	10	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	10	Geopolitieke dreigingen
11	Extremisme	11	Milieuramp of een chemisch incident	11	Economische bedreigingen	11	Overstromingen
12	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	12	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	12	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van	12	Economische bedreigingen
13	Georganiseerde criminaliteit	13	Georganiseerde criminaliteit	13	Georganiseerde criminaliteit	13	Extreem weer
14	Extreem weer	14	Extreem weer	14	Extreem weer	14	Aardbeving
15	Aardbeving	15	Aardbeving	15	Aardbeving	15	Natuurbrand
16	Natuurbrand	16	Natuurbrand	16	Natuurbrand	16	Transportongeval
17	Transportongeval	17	Transportongeval	17	Transportongeval	17	

*Georganiseerde criminaliteit niet in 2019 gevraagd

Bijlage G Overzicht zorgen om gebeurtenissen

Kies nu maximaal vijf gebeurtenissen (in 2019, 2021 3 gebeurtenissen)
waar jij je de meeste zorgen om maakt

2022/2		2022/1		2021/2		2019/1*	
1	Het stoppen van vitale processen	1	Cyberdreigingen	1	Het stoppen van vitale processen	1	Terrorisme
2	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	2	Geopolitieke dreigingen	2	Terrorisme	2	Spanningen tussen bevolkingsgroepen
3	Geopolitieke dreigingen	3	Het stoppen van vitale processen	3	Stralingsongeval	3	Extremisme
4	Economische bedreigingen	4	Infectieziekte (bij mens en dier)	4	Infectieziekte (bij mens en dier)	4	Cyberdreigingen
5	Cyberdreigingen	5	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	5	Geopolitieke dreigingen	5	Extreem weer
6	Infectieziekte (bij mens en dier)	6	Economische bedreigingen	6	Extremisme	6	Economische bedreigingen
7	Extremisme	7	Terrorisme	7	Overstromingen	7	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat
8	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat	8	Extremisme	8	Cyberdreigingen	8	Infectieziekte (bij mens en dier)
9	Terrorisme	9	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat	9	Milieuramp of een chemisch incident	9	Milieuramp of een chemisch incident
10	Extreem weer	10	Georganiseerde criminaliteit	10	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	10	Het stoppen van vitale processen
11	Georganiseerde criminaliteit	11	Extreem weer	11	Economische bedreigingen	11	Overstromingen
12	Stralingsongeval	12	Milieuramp of een chemisch incident	12	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat	12	Geopolitieke dreigingen
13	Milieuramp of een chemisch incident	13	Overstromingen	13	Georganiseerde criminaliteit	13	Transportongeval
14	Overstromingen	14	Stralingsongeval	14	Extreem weer	14	Stralingsongeval
15	Natuurbrand	15	Natuurbrand	15	Aardbeving	15	Natuurbrand
16	Aardbeving	16	Transportongeval	16	Natuurbrand	16	Aardbeving
17	Transportongeval	17	Aardbeving	17	Transportongeval	17	

*Georganiseerde criminaliteit niet in 2019 gevraagd

Bijlage H Zorgen om gebeurtenissen persoonlijk

Hoeveel zorgen maak jij je op dit moment over de veiligheid van jezelf en je familie en vrienden door onderstaande gebeurtenissen? (% (heel) veel zorgen)

2022/2		2022/1		2021/2		2019/1*	
1	Geopolitieke dreigingen	1	Geopolitieke dreigingen	1	Infectieziekte (bij mens en dier)	1	Ongewenste inmenging, beïnvloeding
2	Economische bedreigingen	2	Infectieziekte	2	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	2	Terrorisme
3	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	3	Cyberdreigingen	3	Extremisme	3	Spanningen tussen bevolkingsgroepen
4	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat	4	Transportongeval	4	Georganiseerde criminaliteit	4	Extremisme
5	Georganiseerde criminaliteit	5	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat	5	Terrorisme	5	Aardbeving
6	Infectieziekte	6	Economische bedreigingen	6	Transportongeval	6	Economische bedreigingen
7	Extremisme	7	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	7	Aardbeving	7	Extreem weer
8	Terrorisme	8	Extremisme	8	Overstromingen	8	Stralingsongeval
9	Het stoppen van vitale processen	9	Het stoppen van vitale processen	9	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat	9	Cyberdreigingen
10	Cyberdreigingen	10	Georganiseerde criminaliteit	10	Economische bedreigingen	10	Transportongeval
11	Aardbeving	11	Terrorisme	11	Milieuramp of een chemisch incident	11	Milieuramp of een chemisch incident
12	Stralingsongeval	12	Extreem weer	12	Het stoppen van vitale processen	12	Geopolitieke dreigingen
13	Extreem weer	13	Stralingsongeval	13	Extreem weer	13	Infectieziekte (bij mens en dier)
14	Milieuramp of een chemisch incident	14	Milieuramp of een chemisch incident	14	Cyberdreigingen	14	Overstromingen
15	Natuurbrand	15	Aardbeving	15	Geopolitieke dreigingen	15	Het stoppen van vitale processen
16	Transportongeval	16	Overstromingen	16	Natuurbrand	16	Natuurbrand
17	Overstromingen	17	Natuurbrand	17	Stralingsongeval	17	

*Georganiseerde criminaliteit niet in 2019 gevraagd

Bijlage I Overzicht voorkomen risico's en dreigingen door de overheid

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze risico's en dreigingen te voorkomen? (% overheid doet te weinig)

2022/2		2022/1		2021/2		2020/1	
1	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	1	Georganiseerde criminaliteit	1	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	1	Spanningen tussen bevolkingsgroepen
2	Georganiseerde criminaliteit	2	Spanningen tussen bevolkingsgroepen	2	Extremisme	2	Georganiseerde criminaliteit
3	Extremisme	3	Extremisme	3	Georganiseerde criminaliteit	3	Extremisme
4	Economische bedreigingen	4	Cyberdreigingen	4	Cyberdreigingen	4	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat
5	Ongewenste inmenging en beïnvloeding van onze democratische rechtsstaat	5	Economische bedreigingen	5	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat	5	Cyberdreiging
6	Cyberdreigingen	6	Ongewenste inmenging, beïnvloeding democratische rechtsstaat	6	Terrorisme	6	Economische bedreigingen
7	Het stoppen van vitale processen	7	Infectieziekte (bij mens en dier)	7	Economische bedreigingen	7	Aardbeving
8	Aardbeving	8	Aardbeving	8	Overstromingen	8	Terrorisme
9	Terrorisme	9	Geopolitieke dreigingen	9	Infectieziekte (bij mens en dier)	9	Infectieziekte
10	Infectieziekte (bij mens en dier)	10	Terrorisme	10	Aardbeving	10	Overstromingen
11	Geopolitieke dreigingen	11	Het stoppen van vitale processen	11	Milieuramp of een chemisch incident	11	Milieuramp of een chemisch incident
12	Milieuramp of een chemisch incident	12	Milieuramp of een chemisch incident	12	Extreem weer	12	Extreem weer
13	Extreem weer	13	Overstromingen	13	Geopolitieke dreigingen	13	Terrorisme
14	Overstromingen	14	Extreem weer	14	Het stoppen van vitale processen	14	Extremisme
15	Natuurbrand	15	Natuurbrand	15	Natuurbrand	15	Geopolitieke dreigingen
16	Stralingsongeval	16	Stralingsongeval	16	Transportongeval	16	Economische bedreigingen
17	Transportongeval	17	Transportongeval	17	Stralingsongeval	17	Transportongeval

*Georganiseerde criminaliteit niet in 2019 gevraagd

Contactgegevens

I&O Research Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl